

Delningsekonomi

Kartläggning och analys av delningsekonomins påverkan på skattesystemet

Regleringsbrevsuppdrag, slutrapport

1	<u>SAMMANFATTNING</u>	4
2	<u>INLEDNING OCH BAKGRUND</u>	5
2.1	UPPDRAG, SYFTE, METOD OCH DISPOSITION	5
2.2	BEGREPP OCH DEFINITIONER I RAPPORTEN	7
2.2.1	HUR DEFINIERAS DELNINGSEKONOMIN?	7
2.2.2	NÄTVERKSBASERAD MARKNADSSTRUKTUR OCH AFFÄRSMODELLER	10
2.3	DELNINGSEKONOMIN I SVERIGE	11
2.4	EU-KOMMISSIONENS AGENDA FÖR DELNINGSEKONOMIN	13
2.5	ETT VÄL FUNGERANDE SKATTESYSTEM	15
2.5.1	SKATTENS PÅVERKAN PÅ BETEENDEN	15
2.5.2	SKATTEPRINCIPER	16
2.5.3	BETYDELSEN AV EFFEKTIVITET OCH ENKELHET	17
2.5.4	BETYDELSEN AV ATT BESKATTNING SKER I RÄTT SKATTESLAG	19
2.5.5	SKATTEFELSMODELLEN OCH SKATTEINFORMATIONSKARTAN	20
3	<u>ERFARENHETER FRÅN KONTROLLVERKSAMHETEN</u>	20
3.1	SKATTEVERKETS KONTROLLVERKSAMHET	20
3.1.1	HANDRÄCKNING	21
3.1.2	MULTILATERAL KONTROLL	21
3.2	SKATTEVERKETS KONTROLL AV DELNINGSEKONOMIN	22
3.3	IAKTTAGELSER OCH PROBLEMOMRÅDEN FÖR TILLHANDAHÅLLARE	22
3.3.1	REDOVISNING AV MERVÄRDESSKATT	23
3.3.2	REDOVISNING AV MERVÄRDESSKATT PÅ ELEKTRONISKA TJÄNSTER	24
3.3.3	SOCIALAVGIFTER OCH SKATTEAVDRAG	24
3.3.4	KONTROLLUPPGIFTER AVSEENDE INKOMSTSLAGET TJÄNST	26
3.3.5	FINANSIELLA KONTROLLUPPGIFTER	28
3.3.6	BRISTFÄLLIGA BOKFÖRINGSUNDERLAG OCH BRISTER I ARKIVERING	29
3.4	IAKTTAGELSER OCH PROBLEMOMRÅDEN FÖR UTFÖRARE	30
3.4.1	OREDVISADE INKOMSTER	30
3.4.2	GRÄNSDRAGNINGAR MELLAN INKOMSTSLAG	31
3.4.3	MERVÄRDESSKATT FÖR UTFÖRARE	32
3.4.4	DONATIONER ISTÄLLET FÖR BETALNING	33
3.4.5	OERFARNA UTFÖRARE	33
3.5	INTERNATIONELLA BOLAGSSKATTEFRÅGOR	34
3.5.1	GRÄNSÖVERSKRIDANDE HANDEL	34
3.5.2	UTFLYTTNING AV IMMATERIELLA TILLGÅNGAR	36
3.5.3	ANDRA INTERNATIONELLA BOLAGSSKATTERÄTTSLIGA FÖRETEELSER	36
3.5.4	BEPS-PROJEKTETS BETYDELSE FÖR BESKATTNING AV DELNINGSEKONOMIN	36
3.6	SLUTSATSER KONTROLLVERKSAMHETEN	38
4	<u>DELNINGSEKONOMINS PÅVERKAN PÅ SKATTEINTÄKTERNA</u>	39
4.1	SAMMANFATTNING – RAPPORTEN MARS 2016 OM SKATTEINTÄKTER	39
4.2	ÖKAD NYTTA MED DELNINGSEKONOMIN	40

4.3	DELNINGSEKONOMIN OCH SKATTEINTÄKTERNA.....	40
4.3.1	EFFEKTER PÅ SKATTEINTÄKTER UTIFRÅN EN KOMPARATIV JÄMVIKTSMODELL.....	40
4.3.2	RÄKNEEXEMPEL - EFFEKTER PÅ SKATTEINTÄKTER UTIFRÅN FRÅN DEN KOMPARATIVA JÄMVIKTSMODELLEN	45
4.4	SAMMANFATTNING	48
5	<u>REGELFÖRENKLINGAR OCH GRÄNSVÄRDEN SOM KAN PÅVERKA DELNINGSEKONOMIN</u>	49
5.1	GRÄNSVÄRDEN OCH UPPGIFTSSKYLDIGHET I SVENSK RÄTT	49
5.1.1	GRÄNSVÄRDEN.....	49
5.1.2	FRIVILLIG, INCITAMENTSDRIVEN OCH TVINGANDE UPPGIFTSSKYLDIGHET	50
5.2	EN INTERNATIONELL UTBLICK.....	51
6	<u>SLUTSATSER – DELNINGSEKONOMINS PÅVERKAN PÅ SKATTESYSTEMET OCH SKATTEINTÄKTERNA ÖVER TID</u>	53
6.1	ÖVERGRIPANDE SLUTSATSER	53
6.2	HUR KOMMER DELNINGSEKONOMIN I SVERIGE ATT UTVECKLAS?	56
6.3	SKATTEDIFFERENSENS STORLEK	57
6.4	FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER	58
6.4.1	VÄGLEDNING	58
6.4.2	UTÖKADE KRAV PÅ RAPPORTERING FRÅN AKTÖRER INOM DELNINGSEKONOMIN.....	58
7	<u>REFERENSER.....</u>	60

1 Sammanfattning

Skatteverket har fått i uppdrag att kartlägga och analysera delningsekonomin påverkan på skattesystemet och skatteintäkterna över tid. Rapporten där de skatterättsliga relationerna mellan aktörerna inom delningsekonomin beskrivs utifrån gällande rätt överlämnades i mars 2016 till Finansdepartementet. I denna rapport beskrivs erfarenheterna från Skatteverkets kontrollverksamhet och de tillämpningsproblem som identifierats. I rapporten analyseras också hur skatteintäkterna påverkas av delningsekonomin.

Med delningsekonomin menar Skatteverket de transaktioner där underutnyttjade tillgångar säljs, hyrs ut, byts, samägs eller samnyttjas, huvudsakligen via en digital marknadsplats som inbegriper en tillhandahållare, utförare och en konsument. Det kan även handla om erbjudanden av tjänster.

Det som Skatteverket i rapporten från mars 2016 såg som en *ökad risk* för skattefel, bekräftas av våra kontroller och kan istället uttryckas med att *Skatteverket ser att det finns skattefel inom delningsekonomin*. De kontroller som hittills avslutats visar att det är vanligt med oredovisade inkomster inom delningsekonomin. Anledningarna är bl.a. att det är svårt för aktörerna att göra rätt samt att det blir svårare att kontrollera och fastställa skatten. Alla problemområden är emellertid inte unika för delningsekonomin men aktualiseras oftare.

Som konstaterats i tidigare rapport från mars 2016 finns det regler för att beskatta de transaktioner som sker inom delningsekonomin – inkomster från delningsekonomin ska således beskattas. Problemet är snarare *hur den ska beskattas*. Sammantaget pekar Skatteverkets kartläggning och erfarenheter från kontrollverksamheten på tre huvudsakliga problemområden: reglernas tillämpning på aktörerna inom delningsekonomin, tillgången till information och kontrollerbarheten av området. Bristerna kopplade till dagens regler och tillämpning är bland annat hänförliga till den typiska affärsmodellen, person-till-person ofta kallad peer-to-peer, eller P2P, inom delningsekonomin. Reglerna kan i flera situationer uppfattas som komplicerade och svåra att applicera på just person till person-transaktioner. Traditionella roller såsom arbetsgivare och arbetstagar, långivare och låntagare, investerare och projektägare förändras och är inte längre lika tydliga. Detta gäller både för tillhandahållare och för utförare och det leder till en osäkerhet om hur beskattningen ska ske och kan därmed innebära svåröverskådliga konsekvenser för aktörer som deltar inom delningsekonomin.

Delningsekonomin leder till ökade transaktioner mellan person till person vilket skapar en osäkerhet kring kontrolluppgiftsskyldigheten. I många situationer innebär detta att kontrolluppgifter kommer att ersättas av en egenrapportering för utföraren, dvs. att själv ta upp inkomsterna i deklarationen. Även konsumenter åläggs ett större ansvar som köpare av tjänster inom delningsekonomin i de fall de blir skyldiga att lämna kontrolluppgift och kanske betala arbetsgivaravgiften om man anlitar en privatperson istället för en näringsidkare med F-skatt. För att Skatteverket ska kunna kontrollera att inkomster tas upp till beskattning och till rätt belopp krävs tillgång till kontrollmaterial för avstämning, vilket försvåras vid egenrapportering. Skatteverkets kontroller inom delningsekonomin försvåras p.g.a. en låg grad av kontrollinformation, vilket kan medföra olikformighet i att kontrollera att reglerna

följs. Det är inte lika lätt att göra rätt inom delningsekonomin som inom traditionell ekonomi.

Skatteverket bedömer också att befintliga skatteregler inom det internationella bolagsskatteområdet är tillämpliga på tillhandahållarna inom delningsekonomin. I den mån utmaningar har identifierats är dessa inte unika för bolagen som agerar inom delningsekonomin. Skatteverket ser dock en farhåga för erodering av skattebasen på sikt som beror på nationernas olika skatteregler, i detta fall främst beträffande immateriella tillgångar.

Delningsekonomin påverkan på de totala skatteintäkterna beror dels på varifrån tiden för produktionen tas, dels på skillnaden i effektiv skattesats mellan traditionell ekonomi och delningsekonomin. I denna analys förs ett resonemang om effekterna med hjälp av en jämviktsmodell över hushållens tidsanvändning och effektiva skattesatser.

Analysen visar att den tid i delningsekonomin som kommer från obeskattad tid, d.v.s. fritid, alltid har en positiv effekt på skatteintäkterna. Till detta ska läggas att ju mindre skattedifferensen är mellan traditionell ekonomi och delningsekonomi, desto större är effekten på skatteintäkterna. Det omvända gäller också. Den tid som tas från beskattad tid har alltid en negativ effekt på skatteintäkterna, så länge det finns en negativ skattedifferens mellan delningsekonomin och den traditionella ekonomin. När det gäller skattedifferensen så visar analysen att den effektiva skattesatsen i delningsekonomin i verkligheten är lägre i delningsekonomin än i den traditionella ekonomin.

Skatteverket bedömer att det inte finns behov av skatterättsliga särregler inom delningsekonomin med risk för att det uppstår en snedvriden konkurrens, samt att det idag redan finns en skillnad i faktisk beskattning mellan traditionell ekonomi och delningsekonomin. För att underlätta för skattekontrollen och förenkla för skattebetalarna rekommenderar Skatteverket att regeringen bör undersöka möjligheterna att införa någon form av rapporteringsskyldighet för tillhandahållare av plattformar och eventuellt utförare.

2 Inledning och bakgrund

2.1 Uppdrag, syfte, metod och disposition

I mars 2016 överlämnade Skatteverket den första av två rapporter till Finansdepartementet i enlighet med det uppdrag som följer av regleringsbrevet för 2016.¹ Rapporten från mars 2016 finns bifogad som länk i fotnot.

Av uppdraget följer att Skatteverket ska kartlägga och analysera hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och bl.a. beskriva de skatterättsliga relationerna mellan aktörerna, hur skattereglerna tillämpas på tillhandahållare och användare samt hur kontrollen sker. Skatteverket ska också beskriva hur delningsekonomin påverkar skatteintäkterna över tid.

¹ Kartläggning och analys av hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och skatteintäkterna, Skatteverket mars 2016. Se bifogad länk [Skatteverkets rapport om delningsekonomi mars 2016](#)

Slutsatserna i rapporten från mars 2016 är:

- Skattereglerna kan tillämpas på de undersökta och vanligaste transaktionerna inom delningsekonomin. Reglerna kan dock uppfattas som komplexa vilket ökar risken för att det blir fel, d.v.s. påverkar felutrymmet.
- Skattereglerna är i stort neutrala vad gäller uttag av inkomstskatt, mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter mellan aktörer inom delningsekonomin och traditionell ekonomi, under förutsättning att alla gör rätt. Skillnader uppstår snarare beroende på om du är person eller näringsidkare.
- Bristen på kontrolluppgifter i samband med transaktioner mellan person till person påverkar möjligheterna att få in tillförlitlig information till grund för beskattningen. Det påverkar kontrollmöjligheterna inom delningsekonomin, framförallt om tillhandahållaren är placerad i utlandet.
- Risken för ökat felutrymme tillsammans med brist på beskattningssinformation leder till att det finns risk för skattefel inom delningsekonomin.
- Påverkan på skatteintäkterna är på kort sikt inte stor då skillnaderna i beskattning av en aktör inom delningsekonomi skiljer sig marginellt jämfört med en aktör inom traditionell ekonomi.

I denna rapport presenteras fördjupade analyser kring hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och skatteintäkterna.

Till exempel undersöks vilka problem reglerna och regeltillämpningen kan leda till, vilka problemområden Skatteverket kan identifiera så här långt samt vilka skillnader som uppstår i beskattning mellan traditionell ekonomi och delningsekonomi. I rapporten beskrivs också vilka internationella bolagsrättsliga frågor som kan uppstå avseende företagen bakom den digitala marknadsplatsen (tillhandahållarna). Dessa analyser har tagits fram med stöd av Skatteverkets kontrollverksamhet. Erfarenheterna från kontrollen samt de internationella bolagsskattefrågorna kopplade till utländska tillhandahållare analyseras i kapitel 3 och utvärderas sedan mot de principer som ligger till grund för ett välfungerande skattesystem (se avsnitt 2.5).

Det andra huvudavsnittet är kapitel 4 där Skatteverket analyserar hur skatteintäkterna påverkas av delningsekonomin utifrån en komparativ jämviktsmodell och vissa antaganden.

I rapporten ges i kapitel 5 en kort presentation av de gränsvärden som finns i dagens regler i syfte att förenkla skatteredovisningen för privatpersoner och näringsidkare. Det kan få betydelse för att förenkla egenrapporteringen i deklarationen för aktörerna. Dessutom presenteras kort vilka åtgärder som några av våra grannländer har vidtagit eller planerar att vidta inom delningsekonomin.

Slutligen i kapitel 6 presenteras övergripande slutsatser som utvärderas mot olika skatteprinciper för ett väl fungerande skattesystem samt skattefelsmodellen. Skatteverket lämnar också ett förslag på åtgärd som kan vara intressant för en fortsatt diskussion.

2.2 Begrepp och definitioner i rapporten

2.2.1 Hur definieras delningsekonomin?

Det finns ingen entydig definition av delningsekonomin eller ett enda begrepp som används. Företeelsen är mångfasetterad och utvecklas ständigt. Plattformarna ser olika ut och bedriver olika typer av tjänster vilket har inneburit att det nu förekommer fler begrepp för att beskriva och förtydliga de olika plattformarnas verksamhet. Det finns en begreppsförvirring på området, i vart fall teoretiskt/akademiskt. Det finns de som vill poängtera att det finns en skillnad mellan ren delning av underutnyttjade tillgångar i ett kollaborativt och kooperativt syfte, jämfört med den typ av ”on-demand-tjänster” som innebär att konsumenten kan få omedelbar tillgång till saker genom att använda mobiltelefonen för en sedvanlig beställning. Många tjänster idag vill inbegripas i *sharing economy*, eller delningsekonomin, men begreppet behöver definieras närmare i syfte att kunna utesluta det som inte är delningsekonomi, genom att identifiera vissa typiska kännetecken för delning och samarbete.² Enligt Rachel Botsman, en ledande expert på området, bör ett företag för att anses vara inom ”delningsfamiljen”, ha en kärnverksamhet som bygger på idén att möjliggöra värdeskapande av outnyttjade eller underutnyttjade tillgångar genom kommersiell eller ideell verksamhet. Utgångspunkten för Botsmans resonemang är det hon kallar för *kollaborativ konsumtion* som innebär ett återupplivande av de traditionella transaktionerna hyra, låna, byta, dela, byteshandel och gåvor som i och med digitaliseringen kan skalas upp i en helt annan dimension än tidigare varit möjligt.³ Botsman använder följande definitioner för olika typer av plattformsverksamhet och ekonomier:⁴

Delningsekonomi: En affärsmodell som bygger på att dela underutnyttjade tillgångar, utan ersättning eller mot en avgift, mellan privatpersoner.

Kollaborativ ekonomi: En affärsmodell som är baserad på decentraliserade nätverk och marknadsplatser, som möjliggör att underutnyttjade tillgångars outnyttjade kapacitet kan tas tillvara genom en effektiv matchning mellan utbud och efterfrågan på ett sätt som inte kräver traditionella mellanhänder.

”On-demand”-tjänster: Elektroniska marknadsplatser med omedelbar matchning av konsumenternas behov med utförare som omgående tillhandahåller tjänsterna eller varorna.

² Botsman, R, *Defining Sharing Economy: What is Collaborative Consumption and what isn't?*, 4 minute read, 2015, och Sundararajan A, *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 27 f.

³ Botsman, R och Rogers, R, *What's mine is yours, The Rise of Collaborative Consumption*, 2010

⁴ Botsman, *Defining Sharing Economy: What is Collaborative Consumption and what isn't?*

Av Botsmans resonemang, att delningsekonomin och kollaborativ ekonomi inte riktigt är detsamma som ”on-demand”-ekonomin, har också stöd hos andra författare.⁵ Det är därför svårt, nästan omöjligt, att ta fram en övergripande definition av vad som är delningsekonomi om avsikten är att täcka in alla typer av plattformar och verksamheter som idag finns där.

Hur viktigt är det att definiera delningsekonomin? Enligt Botsman blir det allt viktigare i takt med delningsekonomin växer och splittras i olika delar för att förstå och hålla fast vid det som är unikt för ”delning” och kollaborativa tankar. Det vill säga att möta ett mänskligt behov av att direkt kunna kommunicera och känna en tillhörighet till ett sammanhang eller grupp som är större än oss själva och där syftet är högre än bara ren försäljning av tillgångar och resurser.⁶

En definition är också viktig när vi ska reglera ett särskilt område eller del av ett område. Tjänster inom t.ex. ”on-demand” ekonomin kanske inte skiljer sig lika mycket från traditionella tjänster jämfört med tjänster i den kollaborativa ekonomin, vilket då skulle kunna innebära att regleringen inte behöver vara lika. Legalt sett kan definitionen av vad som är delningsekonomin vara olika beroende på området som ska regleras och vad som är det skyddsvärda intresset. Fördelen med att identifiera kännetecknen istället för en definition kan då vara till hjälp.

I Skatteverket rapport från mars 2016 används en definition som också kommer att användas i denna rapport. Definitionens övergripande syfte är att fånga in de *typiska transaktionerna* inom delningsekonomin tillsammans med den nya digitala tekniken, underutnyttjade tillgångar och i huvudsak transaktioner person till person.⁷

I denna rapport anses med delningsekonomin de transaktioner där underutnyttjade tillgångar säljs, hyrs ut, byts, samögs eller samnyttjas, huvudsakligen via en digital marknadsplats som inbegriper en tillhandahållare, utförare och en konsument. Det kan även handla om erbjudanden av tjänster.

Med underutnyttjade tillgångar menas sådana befintliga tillgångar som med delningsekonomin kan bli värdeskapande och generera avkastning i högre utsträckning än om delningsekonomin inte fanns.⁸ Delningsekonomin medför att tillgångarna kan användas till sin fulla kapacitet genom olika typer av mer eller mindre kommersiella eller ideella transaktioner. Tillgångarna omfattar allt från varor, kunskap, utrymme, tid m.m. Typiskt för delningsekonomin är just det att fokus skiftar från ägande av tillgångar till nyttjande. Det finns dock definitioner som inte tar fasta på om tillgångarna är underutnyttjade, t.ex. EU-kommissionens.⁹

I detta meddelande syftar uttrycket ”delningsekonomi” på affärsmodeller där verksamheten möjliggörs av delningsplattformar som skapar en öppen marknadsplats för tillfällig användning av varor eller tjänster, ofta

⁵ Sundararajan A, *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 27 f., Balam B, *Fair Share – Reclaiming power in the sharing Economy*, 2016 s. 10 f.

⁶ Botsman, R *Defining Sharing Economy: What is Collaborative Consumption and what isn't?*, 4 minute read, 2015

⁷ Se mer om nätverksbaserade marknadsstrukturer och P2P i avsnitt 2.2.2.

⁸ Skatteverket anser att finansiella tjänster kan ingå i begreppet ”underutnyttjade tillgångar” och väljer att inkludera dem i definitionen för denna rapport.

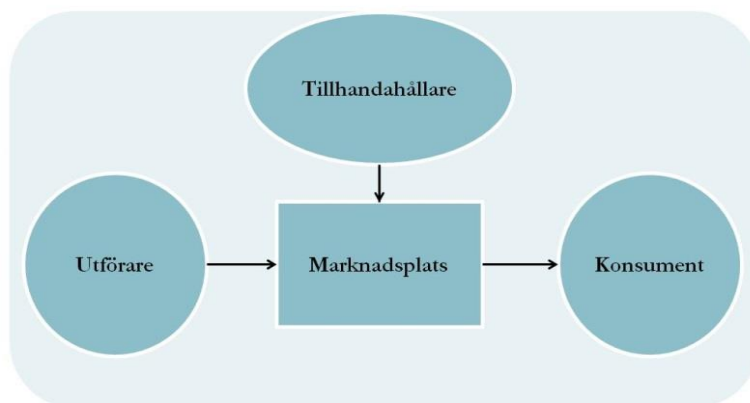
⁹ Europeiska kommissionen, Europeisk agenda för delningsekonomin, COM (2016) 365 s. 3

tillhandahållna av privatpersoner. Delningsekonomin omfattar tre olika kategorier av aktörer: i) tjänsteleverantörer som delar med sig av tillgångar, resurser, tid och/ eller kompetens – det kan vara privatpersoner som erbjuder tjänster på tillfällig basis eller tjänsteleverantörer som gör det som en del av sin näringsverksamhet ("professionella tjänsteleverantörer"), ii) användare av dessa och iii) mellanhänder som – via en digital plattform – för samman leverantörer och användare och möjliggör transaktioner mellan dem ("delningsplattformar"). Transaktionerna i delningsekonomin innebär vanligen inte att varan eller tjänsten byter ägare och de kan utföras antingen med eller utan vinstsyfte.

Digitala marknadsplatser underlättar för utförare att få kontakt med konsumenter och omvänt. Uppkopplingen mot internet innebär att det kan skapas s.k. nätverkseffekter eftersom varje aktör på en plattform också har ett eller flera egna nätverk kopplade till sociala medier där kommunikation och spridning av information i princip blir oändlig.¹⁰ Med digitala marknadsplatser utesluts analoga transaktioner som köp av begagnat på loppis eller via lappar uppsatta i den lokala affären, även om det är en del som också inkluderar detta i delningsekonomin.

I både rapporten från mars 2016 och denna rapport benämns aktörerna inom delningsekonomin som tillhandahållare, utförare och konsument. Detta trepartsförhållande är typiskt för delningsekonomin även om det också kan finnas ytterligare parter som hanterar betalningarna eller tillhandahåller särskilda servicetjänster för att underlätta genomförandet av den ursprungliga affären. Med tillhandahållare avses företag eller person som tillhandahåller marknadsplatsen. Tillhandahållarens roll inom delningsekonomin är framförallt att förmedla kontakter och knyta ihop användarna. Tillhandahållarna spelar en central roll inom delningsekonomin. De sköter infrastrukturen för transaktioner, har data över användningen och sköter betalningsströmmarna. Utförarna är företag eller personer som tillgodoser konsumenternas behov genom att erbjuda en tjänst, upplåta eller avyttra en tillgång.

Figur 1 Delningsekonomin aktörer

¹⁰ Balaram B, *Fair Share – Reclaiming power in the sharing Economy*, 2016 s. 12 f.

Det är svårt att på trepartsförhållandet använda den traditionella terminologin som säljare och köpare, uppdragsgivare – uppdragstagare etc. inom delningsekonomin. Det beror på att affärsmodellerna är annorlunda och huvudsakligen bygger på person till person-transaktioner vilket närmare beskrivs i nästa avsnitt.

Traditionella affärsmodeller (traditionell ekonomi) bygger på att det är affärsrelationer där ett företag säljer till en person (företag till konsument). Relationen innebär en viss toppstyrning och maktobalans, eftersom säljaren och konsumenten avtalsmässigt inte anses vara jämbördiga parter. I lagstiftningen anses därför konsumenten, den anställde eller kunden oftast vara den skyddsvärda personen för att utjämna maktobalansen. Det kan därmed bli svårt att passa in nya affärsmodeller, som bygger på en annan typ av struktur och relation, på befintliga lagregler som bygger på den traditionella mer toppstyrda relationen.¹¹

2.2.2 Nätverksbaserad marknadsstruktur och affärsmodeller

Som nämns i avsnittet ovan medför delningsekonomin nya affärsmodeller, ofta person till person, som medför att marknaden kommer att förändras på ett avgörande sätt. Den kommer att gå från en toppstyrd och centraliserad relation, till jämbördiga, decentraliserade, individbaserade nätverk. Med andra ord kan det också beskrivas som att processer och aktiviteter sker över självdistribuerande nätverk som fördelar makt samt tillgänglighet till resurser och tillgångar utan en central mellanhand.¹²

Företagens roll inom delningsekonomin kan förändras från att vara marknadsskapande, d.v.s. att vara den som tillhandahåller utbudet på en marknad, till att mer bli förmedlare av ett verktyg (digitala plattformar) som möjliggör en matchning av utbud och efterfrågan. Kapitalet och resurserna som efterfrågas på marknaden kommer därmed att erbjudas av individbaserade nätverk som bygger på mer jämlika relationer jämfört med de traditionella affärsmodellerna som beskrivs i avsnittet ovan.¹³

I Skatteverkets rapport från mars 2016 framgår att det i huvudsak är transaktionerna person till person som blir intressanta utifrån ett skattemässigt perspektiv eftersom det är den affärsmodellen som avviker från de affärsmodeller som är vanliga idag. Möjligheten för individer att träda in i en marknad med privata tillgångar, tillsammans med digitaliseringen, leder till att transaktionskostnaderna minskar och att priserna för tjänster inom delningsekonomin kan vara lägre och mer tillgängliga. Detta föranleder ett förändrat konsumentbeteende som kan komma att tränga ut eller komplettera en befintlig marknad.

Att ett nätverk är decentraliserat innebär att det inte finns en central punkt som styr villkoren och förutsättningarna, t.ex. ett företag, en arbetsgivare eller liknande som sitter inne med mer information än kunden, den anställda eller annan inte jämbördig motpart. Det leder till en ökad jämlikhet och maktbalans mellan aktörerna i ett nätverk. I de traditionella relationerna brukar lagstiftningen skydda den svagare parten för att minimera dennes risk och brist på information. I ett decentraliserat nätverk finns det också risker men dessa

¹¹ Kommerskollegium 205:7, *Online trade, off-line rules - Review of Barriers to E-commerce in the EU* s. 25

¹² Sundararajan, *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 32-33

¹³ Företagen kan dock sälja till andra företag vilket också kan ses som en jämbördig relation.

minimeras genom att det t.ex. finns ranking- och betygssystem på plattformarna där aktörernas insatser och kvalitet på tjänsterna värderas offentligt. Med internet, e-handel sociala medier osv. har det vuxit fram en form av digital tillit.¹⁴ Den kan definieras som "...a willingness to commit to a collaborative effort before you know how the other person will behave"¹⁵. Jämlikheten, rankingen och tilliten inom nätverket tillsammans med vikten av ett bra varumärke för tillhandahållarna, blir en överordnad garant för att riskerna med att göra affärer inom delningsekonomin kan elimineras eller minska.¹⁶ Nätverket kan därmed nästintill bli självkontrollerande genom att det skapar incitament för aktörerna att följa avtal och villkor. Nätverken kan därmed anses få en självorganiserande och självreglerande roll.¹⁷

Ett tydligt exempel på ett liknande självreglerande system av en digital marknadsplats är Stockholmsbörsen som regleras via börskontrakt med de bolag som vill bli en del av den publika aktiemarknaden i syfte att säkra finansieringen vid behov. Aktiemarknaden har ett informationsbehov för att kunna fatta beslut och börsbolagen lovar att följa flaggningsregler m.m. i enlighet med god börssed. Börsen erbjuder därmed ur aktörernas synvinkel en tillräckligt säker marknadsplats för handel med aktier utan att egentligen vara detaljreglerad i lag om hur beteenden ska styras och intressen skyddas. Trepartsförhållandet och person till person-nätverken kan därför tillsammans skapa nya förutsättningar för en ökad självreglering och övervakning av att uppställda villkor följs.¹⁸

2.3 Delningsekonomin i Sverige

Under 2016 har det kommit rapporter som närmare beskriver hur marknaden för delningsekonomi ser ut i Europa. PwC¹⁹ har i april 2016 analyserat de europeiska tillhandahållarna utifrån vilket land de har som bas och kommit fram till att det är över 275 etablerade företag inom EU inom främst nio länder.

EU-kommissionen²⁰ uppskattar att de fem största sektorerna inom delningsekonomin inom EU hade intäkter på 3,6 miljarder euro under 2015 och man uppskattar att delningsekonomin i framtiden kommer ge EU stora tillskott. Sett till antalet tillhandahållare så rör det sig än så länge om en begränsad mängd, dock är denna bedömning en direkt följd av hur man definierar delningsekonomin.

Delningsekonomin är sett till antal aktörer, både tillhandahållare och utförare, fortfarande en liten företeelse i Sverige. Det finns endast ett fåtal större tillhandahållare av plattformar och

¹⁴ Sundararajan, *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 60ff

¹⁵ Coleman, James *Foundations of Social Theory* 1990, genom Sundararajan *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 60.

¹⁶ Med utvecklingen av blockkedjetekniken skapas förutsättningar för att ytterligare säkra tilliten och säkerheten i olika typer av transaktioner inom ett nätverk utan en tredje part inblandad. Se Rapport #15 från Näringspolitiskt Forum, *Blockchain- decentralized trust*, Entreprenörskapsforum 2016 s.67.

¹⁷ Sundararajan, *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 151 ff

¹⁸ Sundararajan *The Sharing Economy – The End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, 2016 s. 155 ff samt Balaram, *Fair share – Reclaiming power in the Sharing Economy*, 2016 s 38 som till och med förespråkar en "shared regulation" där fler intressenter kring plattformen involveras i regleringsarbetet. Se även Modigminoos blogg om *Kollaborativ ekonomi- Att prototypa regleringar för vårt gemensamma bästa*, <http://www.modigminoos.se/kollekonreglering>

¹⁹ *Assessing the size and presence of the collaborative economy in Europe*, PwC, April 2016

²⁰ Europeiska kommissionen, Europeisk agenda för delningsekonomin, COM (2016) 365, s. x

de flesta andra tillhandahållarna är relativt nystartade och har endast ringa omsättning. De har olika typer av intäktsmodeller och fokus under uppstarten ligger snarare på att få in användare och utförare till plattformen än att tjäna pengar.

Även sett till redovisad omsättning är de svenska tillhandahållarna generellt små aktörer på de marknader och segment de verkar inom. Störst genomslag, både sett till antal aktörer och omsättning bedöms finnas inom det finansiella segmentet och inom korttidsuthyrning av bostäder. Det är endast ett fåtal av tillhandahållarna som redovisat vinst för de granskade åren då uppstarten ofta är förenlig med stora investeringar i tekniska lösningar och utveckling.

Enligt PwC:s uppskattning och definition rör det sig om mindre än 25 stycken svenska tillhandahållare som är involverade i delningsekonomin. PwC:s definition av delningsekonomi utgår huvudsakligen från fem sektorer; uthyrning av bostäder, transport, hushållstjänster, professionella tjänster och kollaborativa finansiella tjänster. Definitionen som Skatteverket använder sig av är något vidare och omfattar fler sektorer. Skatteverkets uppfattning är således att det rör sig om något fler svenska tillhandahållare som är verksamma inom delningsekonomin. I Skatteverkets kontroller och kartläggning ingår enbart kommersiella tillhandahållare och inte de som har ett ideellt syfte. Antalet ideella plattformar är således okänt för Skatteverket.

Utöver de svenska tillhandahållarna finns ett flertal utländska företag etablerade på den svenska marknaden. Det rör sig om flertalet stora globala aktörer som tillhandahåller sina plattformar även för svenska kunder.

För svensk del bedömer Skatteverket att tillväxten inom delningsekonomin kommer att ske inom främst följande tre områden: transportsektorn, uthyrning rum och bostad och den finansiella sektorn.

Transportsektorn står för 18 procent av hela delningsekonomin i Europa enligt konsultbolaget PwC²¹. Det kan påpekas att andelen av intäkterna är större. I Sverige kan andelen intäkter från Transportsektorn dock komma att sjunka framöver eftersom Uber pop som upphörde sin verksamhet i Sverige i maj, stod för en betydande del av transaktionerna mellan personer inom detta segment. Hur denna del utvecklas beror bl.a. på resultatet av den pågående utredningen om taximarknadens villkor, och konkurrenssituationen mellan nya aktörer. Nya tjänster lanseras också som kombinerar transport av personer och varor.

Uthyrning av rum och bostad står för hela 54 procent av delningsekonomin omsättning inom EU enligt PwC, men en mindre andel av vinsterna. I Sverige finns ett schablonavdrag om 40 000 kronor som påverkar och främjar den uthyrningsaktiviteten. Det finns därmed en potential att segmentet fortsätter att växa i omfattning.

²¹ Assessing the size and presence of the collaborative economy Europe, PwC, April 2016

Den finansiella sektorn har en stor tillväxtpotential. I rapporten från mars 2016 beskrivs företeelsen bl.a. gräsrotsfinansiering (crowdfunding), men segmentet innehåller även kryptovalutor²² och annan utlåning av kapital.

Övriga segment som tilläggstjänster, varor och mat bedöms idag ha mindre omfattning och andel av delningsekonomin.

Vad gäller utförarna och konsumenterna som agerar på den svenska marknaden visar en undersökning från Nordea²³ hösten 2015 att en av tio svenskar har tagit steget in i delningsekonomin genom att hyra eller hyra ut, dela eller byta saker med varandra. Man uppger att drivkrafterna för att delta främst är ekonomiska men också en vilja att minska påverkan på miljö och klimat samt att hushålla med våra resurser. Av svaren kan det också utläsas att det är få som är villiga att avstå från att köpa en sak och istället utnyttja en aktör inom delningsekonomin.

En annan likartad studie som gjorts av IPSOS för ING International²⁴ är en studie på ”The Sharing Economy 2015”, och som gjordes i juli 2015 i 15 europeiska länder. Slutsatserna man kom fram till är att bland genomsnittliga europeiska konsumenter har 5 procent deltagit i delningsekonomin och 32 procent hade kännedom om företeelsen. Även i denna studie vägde de ekonomiska incitamenten tyngst när man kartlade drivkrafterna bakom deltagandet.

I studien från ING uppger 61 procent att de haft inkomster under 500 euro från att ha delat en tillgång de äger de senaste 12 månaderna och 90 procent uppger att de haft inkomster under 5 000 euro gällande samma tidsperiod.

Skatteverket har hämtat in data över utbetalningar till utförare i Sverige från ett par av de största plattformarna inom delningsekonomin. En av plattformarna hade under 2015 cirka 6 000 stycken anslutna utförare. Av dessa hade cirka 46 procent inkomster under 10 000 kronor och omkring 77 procent inkomster under 50 000 kronor.

I studien från Nordea har man frågat respondenterna hur mycket de spenderat på delningstjänster. Där uppger 40 procent av de tillfrågade att de har spenderat max 4 000 kronor de senaste 6 månaderna.

Resultatet från ovanstående studier och datainsamling visar att det generellt sett endast rör sig om ett fåtal personer/utförare som har större inkomster ifrån delningsekonomin.

2.4 EU-kommissionens agenda för delningsekonomin

Sedan Skatteverket publicerade rapporten i mars har EU-kommissionen i juni kommit ut med en agenda för delningsekonomin där de beskriver kommissionens syn på området *collaborative economy*. Syftet med meddelandet är att ge medlemsstaterna rättslig och politisk

²² Kryptovaluta är en digital valuta, bland kryptovalutor ingår bland annat Bitcoin

²³ TNS Sifo – Nordea, Digitalisering banar väg för delningsekonomin 2015-10-08

²⁴ IPSOS – ING International, The Sharing Economy 2015

vägledning om hur befintlig EU-lagstiftning kan tillämpas på delningsekonomin.²⁵ Kommissionen kommer inte med några nya förslag till regler.

Målet med vägledningen är att skapa förutsättningar för att uppnå en balanserad utveckling av delningsekonomin som efterlyses i EU:s inre marknadsstrategi.²⁶ Agendan är inte bindande för medlemsländerna men pekar på de centrala problem och frågeställningar som både marknadsaktörer och myndigheter ställs inför. Vägledningen som ges är främst inriktad på ekonomisk verksamhet. Vägledningen omfattar inte gräsrotsfinansiering och tjänster som erbjuds från läroplattformar.²⁷

EU-kommissionen gör bl.a. en genomgång av kraven för marknadstillträde (styrts av tjänstedirektivet 2006/123/EG) och vad som styr plattformarnas ansvar och vilka skyldigheter som en medlemsstat kan ålägga en plattform (styrts bl.a. av e-handelsdirektivet 2000/31/EG). Vägledningen omfattar även skyddet för användarna och konsumenterna. Vid eventuella konflikter kan frågan dras i EU-domstolen för en lösning. EU-kommissionen lyfter bl.a. fram att vid en eventuell särreglering från medlemsländerna så bör man beakta *proportionalitetsprincipen* (inte reglera mer än nödvändigt) och de typiska *affärsmodellerna* som finns inom delningsekonomin.

EU-kommissionen uttalar sig även om problemen inom skatteområdet kopplat till reglerna om främst inkomstskatt, bolagsskatt och mervärdesskatt.²⁸ Problemen rör sig om framförallt efterlevnad av reglerna, d.v.s. svårigheter med att identifiera skattebetalarna och den beskattningsbara inkomsten, bristande information om tjänsteleverantörer (de Skatteverket i rapporten kallar för utförare), aggressiv skatteplanering i företagen, skillnader i medlemsstaternas skattepraxis och otillräckligt utbyte av information. Det är till stor del samma problem som Skatteverket identifierat i rapporten från mars 2016.

Mervärdesskatteområdet är inom EU harmoniserat. Inkomstskatteområdet är däremot inte harmoniserat. I huvudsak rekommenderas att medlemsländerna ska lösa problemen i samverkan med plattformarna och att plattformarna ska vara proaktiva och samarbeta med de nationella skattemyndigheterna för att fastställa ramarna för utbyte av information om skattskyldighet. Plattformarna uppmanas samtidigt att beakta lagstiftningen till skydd för personuppgifter och bestämmelser i e-handelsdirektivet. Slutligen uppmanas medlemsländerna att se över att skattebestämmelserna är neutrala för företag som tillhandahåller samma tjänster och fokusera på att förenkla för aktörerna genom bra vägledning på internet och webbsidor. Förslagen till åtgärder ligger därmed i linje med det som Skatteverket presenterade i rapporten från mars 2016. EU-kommissionen aviserar också att de kommer att övervaka utvecklingen av ekonomin, lagstiftningen och näringslivet, samt att det pågår eller kommer att påbörjas arbeten inom EU-kommissionen med att t.ex. ta

²⁵ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 2.

²⁶ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 2.

²⁷ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 2 not 4.

²⁸ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 13 f.

fram en handlingsplan för mervärdesskatt²⁹ och ett gemensamt tillvägagångssätt mot skatteflykt inom företagsbeskattningsområdet³⁰.

Plattformsföretagen (tillhandahållarna) betraktar sig själva som rena förmedlare av matchningstjänster och inte som arbetsgivare. Enligt EU-kommissionens rapport följer av tjänstedirektivet att en plattform skulle kunna anses vara leverantör av själva tjänsten och inte bara en mellanhand. Betydelsen av en sådan bedömning medför att det är möjligt att ålägga andra marknadstillträdeskrav på en plattform som också anses leverera tjänsten än om den bara bedöms vara en mellanhand och enbart en förmedlare av informationssamhällets tjänster. Vid bedömningen av om en plattform endast är en mellanhand eller leverantör är förmedlarens kontroll eller inflytande över tjänsten av betydelse.³¹ Enligt EU-kommissionens vägledning beror detta på framförallt tre faktorer, priset, de centrala avtalsvillkoren och vem som i huvudsak äger tillgångarna.

Priset: Fastställer delningsplattformen det slutliga pris som ska betalas av användaren, i egenskap av mottagare av tjänsten? Om delningsplattformen endast ger ett rekommenderat pris eller om tjänsteleverantören har rätt att själv justera det pris som fastställts av en delningsplattform uppfylls kriteriet kanske inte.

Övriga centrala avtalsvillkor: Fastställer delningsplattformen andra avtalsvillkor (än priset) som gäller för tjänsteleverantören och användaren (t.ex. obligatoriska instruktioner för tillhandahållande av den tjänst som erbjuds via plattformen samt skyldighet att tillhandahålla tjänsten)?

Ägande av de huvudsakliga tillgångarna: Äger delningsplattformen de huvudsakliga tillgångar som används för att tillhandahålla den tjänst som erbjuds via plattformen?

Andra faktorer som kan tala för att plattformen är leverantör är om plattformen tar på sig alla risker för tjänsten eller om det rör sig om ett anställningsförhållande mellan plattformen och den person som tillhandahåller tjänsten.³² Om däremot plattformar endast hjälper användare exempelvis genom att erbjuda betalssystem, försäkringar, service eller möjlighet för användarna att skriva recensioner och betyg, ska detta inte medföra att plattformen betraktas som leverantör.³³

2.5 Ett väl fungerande skattesystem

2.5.1 Skattens påverkan på beteenden

Skattesystemet består av skattereglerna, de olika inkomstslagen och skattesatserna. Alla skatter har ett syfte. Oftast är syftet att ge inkomster till den offentliga sektorn så att olika kollektiva nyttigheter kan finansieras. Vissa skatter kan även ha som syfte att påverka beteenden.

²⁹ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 14 not 55

³⁰ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 365 s. 14.

³¹ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 356, s. 6

³² Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 356, s. 6

³³ Europeiska kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 356, s. 6-7

Oavsett syfte så medför all beskattning även negativa konsekvenser. Exempel på negativa konsekvenser är att individer och företag får avstå från en del av sina inkomster, vilket minskar deras handlingsutrymme. Beskattningen gör med andra ord att de inte kommer att agera på samma sätt som de hade gjort utan beskattning. Det är ett exempel på en konsekvens av beskattningen som inte går att undvika och därför är att betrakta som ett pris för beskattningen. Så länge detta pris är lägre än den nytta som skatteintäkternas användning ger är det dock ett pris som det anses värt att betala.

Det kan dock även följa negativa konsekvenser av beskattningen som inte är nödvändiga och därmed helst bör undvikas. Så är fallet om skattebelastningen blir olika för skattebetalare som i övrigt har jämförbara ekonomiska förutsättningar. I sådana fall påverkas beteendet på ett asymmetriskt sätt, vilket kan inverka negativt på t.ex. konkurrensen och den upplevda rättvisan i skattesystemet. En allvarlig följd av detta är att skattesystemet kan förlora i legitimitet och att acceptansen för det kan minska hos skattebetalarna.

2.5.2 Skatteprinciper

När skatter utformas är det därför viktigt att det sker på ett sätt så att syftet uppnås med så små negativa konsekvenser som möjligt. Av detta skäl har olika principer formulerats som kan sägas ge uttryck för ett väl fungerande skattesystem.³⁴

Effektivitet

Varje skatt skall ha ett uttalat syfte och bör utformas så att den är effektiv med hänsyn till sitt primärmål.

Legitimitet

En skatt måste upplevas som rättvis för att vinna medborgarnas acceptans och därmed kunna bli samhällsekonomiskt effektiv. Den behöver också stå i proportion till det ingrepp den innebär.

Enkelhet/proportionalitet

En skatt bör utformas så enkelt som möjligt utifrån dess syften och det ska vara praktiskt enkelt att tillämpa den och uppfylla de skyldigheter den ålägger skattebetalare och myndigheter. Ju fler som skatten drabbar desto större betydelse får enkelhetskriteriet. Med proportionalitet förstås balans mellan skattebelastningen och kostnad för att göra rätt. Skatter med höga fullgörandekostnader blir samhällsekonomiskt ineffektiva. Det betyder att stor vikt måste läggas vid en skatts administrativa utformning.

Förutsägbarhet/rättssäkerhet

En skatt måste vara förutsägbar så att de skattskyldiga kan förutse effekterna av sitt handlande. Detta är en viktig rättssäkerhetsfaktor. Om en skatt brister i förutsebarhet blir effekten att medborgarna avstår från handlande när skattekonsekvenserna är osäkra.

Kontrollerbarhet

En skatt måste vara lätt att kontrollera för att undgå skatteundandragande och skattefusk. Ett kringgående av skatt får inte bara påverkan på skatteintäkterna utan även på

³⁴ Se t.ex. *The Ottawa Taxation Framework Conditions* antagna på ministernivå vid konferens i Ottawa 1998, samt Lodin Skattenytt 2007

skattesystemets legitimitet. Det kan därför finnas skäl att undanta vissa inkomster från beskattning som principiellt borde vara skattepliktiga men som är svåra att kontrollera. Speciellt är det den del av tjänstesektorn som vänder sig till personer som är svårkontrollerad. Andra områden är där inslaget av kontantbetalningar är hög.

Likformighet och neutralitet

Skattesystemet bör vara neutralt mellan olika handlingsalternativ och mellan olika tekniska möjligheter. Lika fall ska behandlas lika ur beskattningssynpunkt. Risken är annars att skatten kan undgås genom annat likartat handlande vilket leder till att skatten får en snedvridande effekt. Detta kan påverka konkurrensen och skada samhällsekonomin genom att ekonomiskt mindre effektiva handlingsvägar väljs.

Det som ska undvikas är skatter som snedvrider beteenden på ett sätt som inte är önskvärt. Exempel på detta är skatter som belastar jämförbara aktörer på olika sätt eller snedvrider konkurrensen mellan aktörer som erbjuder varor eller tjänster som är likvärdiga för köparna. Konkurrens bör ske på lika villkor. Det betyder att de som producerar varor eller tjänster som köparna anser har det högsta värdet i förhållande till priset kommer att ha en konkurrensfördel. Konkurrensen är alltså en drivkraft att producera så bra varor och tjänster som möjligt, till lägsta möjliga pris. Det betyder att om beskattningen inte är densamma för alla som producerar likvärdiga varor eller tjänster så ges till vissa producenter en konkurrensfördel som inte beror på att de producerar är bättre eller att produktionen görs effektivare. En icke likformig och neutral beskattning medför således att konsumenterna får hålla tillgodo med sämre varor och tjänster samtidigt som resurser läggs på produktion som skulle kunna vara effektivare.

Bristande likformighet i beskattningen kan ha två olika orsaker. *Den första* är om reglerna i sig inte är likformiga och neutrala, t.ex. om vissa former av produktion eller konsumtion beskattas annorlunda än andra former när varorna eller tjänsterna är likvärdiga. *Den andra* är om reglerna i lägre grad följs av vissa kategorier skattebetalare, t.ex. om kontroll-möjligheterna är sämre.

Övriga principer

Utöver dessa specifika principer kan också tilläggas att de *administrativa kostnaderna* för skattebetalarna att fullgöra sina skatt- och avgiftsskyldigheter inte får bli för höga (låg fullgörandekostnad för skattebetalaren). Även den *internationella skattekonkurrensen* är viktig att beakta ur två hänseenden. Dels att skattebasen på grund av digitalisering och globalisering är rörlig och kan flyttas till andra länder med lägre beskattning, dels att beskattningen inte får utformas så att den diskriminerar internationella aktörer inom t.ex. EU eller inom ramen för Sveriges andra internationella åtaganden. Förbudet mot diskriminering är en viktig princip som fastslås av EU fördraget. Ett skattesystem måste inom rimliga gränser även skydda skattebasen.

2.5.3 Betydelsen av effektivitet och enkelhet

De flesta skatter har ett fiskalt syfte, d.v.s. de ska finansiera olika samhällsfunktioner. Det finns dock skatter som har det primära syftet att påverka beteenden mot t.ex. hälso- eller miljöpolitiska mål, d.v.s. de har ett styrande syfte. En skatt är effektiv om den uppfyller sitt syfte samtidigt som beteenden påverkas på avsett sätt. För skatter som enbart har ett fiskalt

syfte innebär det att beteenden ska påverkas så lite som möjligt, medan det för skatter som har ett styrande syfte innebär att just de beteenden som skatten tar sikte på ska påverkas.

Det är viktigt att skatten är neutral, såväl till sin utformning som hur de fungerar i praktiken. Neutraliteten är viktig när det handlar om aktiviteter, varor eller tjänster som är jämförbara och utgör likvärdiga alternativ. När det gäller beskattningen mellan olika aktiviteter, varor och tjänster kan det dock av effektivitetsskäl finnas anledning att utforma reglerna olika. Så kan vara fallet om en skatt påverkar beteenden på ett sätt som inte är samhällsekonomiskt effektivt. Den s.k. teorin om optimal beskattning beskriver detta. Enligt den ska skatt tas ut där påverkan på beteendet är som minst.

Ett exempel på beskattningens snedvridande effekter är hushållens fördelning av tid. Bakgrunden är att konsumtion och produktion som sker på marknaden beskattas, medan hemarbete och hemproduktion inte beskattas. Det betyder att beskattningen medför en förskjutning av aktiviteter från den beskattade till den icke beskattade sektorn. Enligt teorin om optimal beskattning går denna förskjutning att minska om skattesatserna sätts så att hushållens beteende påverkas så lite som möjligt. I tjänstebeskattningsutredningen (SOU 1997:17)³⁵ visas att ju närmare komplement till marknadsarbete en vara eller tjänst är desto mindre ska denna vara eller tjänst beskattas. Det innebär att varor och tjänster som ersätter obeskattat hushållsarbete ska beskattas förhållandevis lågt. På så sätt skapas incitament till arbete vilket leder till ökad samhällsekonomisk effektivitet. En annan slutsats i tjänstebeskattningsutredningen är att lägre faktiska skatter på varor och tjänster där det förekommer mycket skattefusk också kan öka effektiviteten.

Det finns således situationer där den samhällsekonomiska effektiviteten kan öka med en beskattning som inte är likformig. En konsekvens av en olikformig beskattning är dock att skattesystemet blir mer komplext och svåröverskådligt, d.v.s. det inverkar negativt på principen om enkelhet.

Principen om enkelhet säger att skattereglerna ska vara så enkla som möjligt att tillämpa samtidigt som de är utformade så att fullgörandekostnaderna och de administrativa bördorna är så små som möjligt. Om kostnaderna för skattebetalarna att fullgöra sina skyldigheter är onödigt höga tas resurser från produktivt arbete, vilket har negativa följder för den samhällsekonomiska effektiviteten.

Sammanfattningsvis så är det alltså viktigt att en avvägning görs mellan att utforma ett skattesystem som å ena sidan påverkar beteenden på ett sätt som ökar den samhällsekonomiska effektiviteten och å andra sidan är enkelt att tillämpa och medför så låga fullgörandekostnader som möjligt.

³⁵ SOU 1997:17, Skatter, tjänster och sysselsättning, Bilaga 1: Reformerad beskattning av hushållstjänster-Effektivitet och sysselsättning, Henry Ohlsson

2.5.4 Betydelsen av att beskattning sker i rätt skatteslag

En utgångspunkt för ett effektivt skattesystem är att olika slags verksamheter ska beskattas på rätt sätt och att detta är viktigt såväl ur ett skattemässigt perspektiv som ur ett samhällsperspektiv.

Inkomstskatt

Utgångspunkten för resonemanget är att verksamheter som är produktiva för ekonomin och samhället ska kunna verka med så små hinder som möjligt. En viktig uppgift för Skatteverket är att fastställa och ta in skatt för dessa verksamheter på ett så enkelt och billigt sätt som möjligt. Det finns två olika former för att ta in inkomstskatt på förvärvsverksamheter, A-skatt (för inkomst av tjänst) och F-skatt (för inkomst av näringsverksamhet). För att avgöra om en verksamhet ska ha A-skatt eller F-skatt finns de s.k. näringskriterierna, som är: *självständighet*, *vinstsyfte* och *varaktighet*.

Om en verksamhet inte är *självständig* är den som bedriver den ofta att betrakta som anställd. Därmed finns en tredje part som kan lämna kontrolluppgifter, med vars hjälp Skatteverket kan fastställa och ta in skatten på ett effektivt och säkert sätt. Om en verksamhet däremot inte har ett *vinstsyfte* så är den att betrakta som hobby. Verksamheten ska då inte ligga i inkomstslaget näringsverksamhet. En skattepliktig händelse som inträffar vid ett enstaka tillfälle saknar *varaktighet* och är därmed inte en näringsverksamhet. Om händelsen är kopplad till en tillgång eller investering sker i regel beskattningen i inkomstslaget kapital.

Det är viktigt att skatten fastställs på rätt sätt, d.v.s. att verksamheter som saknar *självständighet* beskattas som anställning och att verksamheter som saknar *vinstsyfte* inte redovisas som näringsverksamhet. Om verksamheter utan *självständighet* godkänns för F-skatt finns risken att skatten för personer som borde behandlas som anställda fastställs på ett sätt som inte är effektivt, för vare sig personen själv eller för Skatteverket. Dessutom finns risk att skatten fastställs med en högre grad av felutrymme än vad som är nödvändigt för att driva verksamheten. Om verksamheter som saknar *vinstsyfte* beskattas som näringsverksamhet finns risken att fritidssysselsättningar och hobbyverksamheter subventioneras genom skattesystemet. Dessa bedömningar görs idag från fall till fall för att bli så korrekta som möjligt. Nackdelen är att de kan bli svåra att göra för den enskilde som därmed får svårare att förutse sin beskattning.

Mervärdesskatt

Mervärdesskatten är en EU-harmoniserad skatt. Det innebär att en fristående mervärderättslig bedömning ska göras och denna bedömning överensstämmer inte alltid med den inkomstskatterättsliga bedömningen.

För att mervärdesskatt ska betalas till staten krävs att ett antal förutsättningar ska vara uppfyllda. Mervärdesskatt ska tas ut vid omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person och i denna egenskap. Reglerna är desamma oavsett om personen verkar inom delningsekonomin eller inom den traditionella ekonomin. Mervärdesskattereglerna är således neutrala.

2.5.5 Skattefelsmodellen och skatteinformationskartan

Ett av Skatteverkets mål är att minimera skattefelet. I kapitel 6 i Skatteverkets rapport från mars 2016 beskrivs den s.k. skattefelsmodellen. Skattefelet är skillnaden mellan fastställd skatt och den skatt som borde ha redovisats om alla skulle göra rätt. Skattefelsmodellen används för att visa på hur Skatteverkets åtgärder påverkar skattefelet.

3 Erfarenheter från kontrollverksamheten

3.1 Skatteverkets kontrollverksamhet

Personers och företags vilja att göra rätt är av grundläggande betydelse för ett väl fungerande samhälle. Skattekontroll är ett viktigt verktyg som bidrar till detta. Kontrollen kan också ge andra effekter såsom bättre konkurrensvillkor inom vissa branscher.

Skattekontrollens främsta syfte är att stärka normerna i samhället och öka viljan att göra rätt. Våra utgångspunkter för kontrollen är att åtgärda fel tidigt samt att åtgärda fel som är stora, upprepade eller särskilt förtroendskadliga. Kontrollen ska också vara framåtsyftande, och en utgångspunkt är att den som kontrollerats ska göra mer rätt framöver. Målet är att rätt skatt ska betalas och kontrollen kan därför medföra att personen eller företaget antingen får tillbaka eller ska betala mer skatt. Det är viktigt att kontrollen är legitim och rättvis. I Skatteverkets riktade kontrollverksamhet väljer vi ut områden där risken för skattefel är särskilt stor. Några exempel är svartarbete, oredovisade inkomster och olika former av skatteupplägg. Vid misstänkt brottslighet kan Skatteverket också samarbeta med polis och åklagare.

Skatteverket arbetar med kontroll på flera olika sätt, vanligast är skrivbordskontroll. Alla deklARATIONER som lämnas in från personer och företag granskas maskinellt för att säkerställa att uppgifterna är rätt ifyllda.

För företag kan Skatteverket också välja att göra så kallade skatterevisioner som innebär en mer ingående kontroll av företagets bokföring och underlag. Dessa gör Skatteverket ofta på plats i företagets lokaler. Skatteverket gör även kontrollbesök i vissa branscher där det finns krav på kassaregister och personalliggare.

Ofta kombineras kontrollverksamheten med informationsåtgärder, branschsamverkan eller andra åtgärder. Erfarenheterna från våra kontroller ger oss också kunskap om vilka fel som görs. Kunskapen kan Skatteverket använda för att exempelvis förbättra vår information eller föreslå lagändringar. När det kommer till delningsekonomin handlar det i nuläget framförallt om att lyfta upp den skatteproblematik som potentiellt kan uppkomma och att informera om tillämpningen av denna.

Valet av kontrollform styrs av det utredningsbehov som bedöms föreligga. Utöver skrivbordskontroll och revision har Skatteverket möjligheter att via informationsutbyte kontrollera bolag utomlands genom nedanstående metoder.

3.1.1 Handräckning

Om det under en skatteutredning framkommer uppgifter om att en skattebetalare haft transaktioner med utländska motparter och där det finns ett behov av kontroller, ska möjligheterna att erhålla information från det andra landet undersökas. Det är viktigt att Skatteverket har uttömt alla möjligheter att själv inhämta relevant information innan hjälp begärs.

En grundläggande förutsättning för att Sverige ska kunna utbyta information med en främmande stat är att det finns en överenskommelse om detta mellan de båda länderna. En annan viktig förutsättning är att handräckningen gäller ett skatteärende som avser skatt som omfattas av överenskommelsen.

För att effektivisera informationsutbytet finns bestämmelser om tidsfrister inom vilka en begäran ska besvaras. Huvudregeln är att all information ska lämnas så snart som möjligt, dock senast tre månader efter det datum då begäran mottagits. Har Skatteverket tillgång till informationen t.ex. via sina egna datasystem är tidsfristen begränsad till en månad.

Möjligheterna att använda uppgifter som har mottagits genom informationsutbyte begränsas dels av lagstiftningen i det mottagande landet, dels av regler i den rättsakt som uppgifterna har lämnats med stöd av. Rättsakterna innehåller ibland olika typer av användningsbegränsningar. Det går därför inte att ge något heltäckande allmänt svar kring hur uppgifter från informationsutbyte får användas. Utgångspunkten är att en bedömning alltid måste göras utifrån den rättsakt som har åberopats för att inhämta uppgifterna. En vanlig användningsbegränsning är att de mottagna uppgifterna endast får användas för beskattningsändamål och åtal i skatteärenden.

3.1.2 Multilateral kontroll

Multilateral Control (MLC) är en annan av Skatteverkets kontrollmetoder. Denna kontrollform möjliggör samordnade kontroller mellan EU:s medlemsländer. En MLC ska omfatta minst två länder. En MLC är en samordnad åtgärd som vidtas av två eller flera länder i syfte att göra en granskning av ett eller flera företag av gemensamt eller komplementärt intresse. Avsikten med samordnade kontroller är att få fram bättre kontrollmaterial i en gränsöverskridande utredning. Den kan avse ett företag med verksamhet i två eller flera länder eller två eller flera företag som är verksamma i två eller flera länder och som har handelsförbindelser med varandra. Var och en av de deltagande medlemsländerna ska utföra revisionerna i det egna landet. De multilaterala kontrollerna kan utföras samtidigt i vart och ett av de deltagande medlemsländerna, men det är inte obligatoriskt. En MLC kan omfatta såväl indirekta som direkta skatter.

Huvudsyftet med en MLC är att bidra med så mycket bevis som möjligt så att rätt skatt betalas i rätt land i enlighet med både EU-rätt och nationell lagstiftning. En MLC ska också säkerställa ett gemensamt skydd av medlemsländernas intäkter samt underlätta ett direkt och snabbt utbyte av information.

3.2 Skatteverkets kontroll av delningsekonomin

Delningsekonomin påverkan på skattesystemet har bevakats och analyserats sedan början av 2015 inom Skatteverket. Anledningen är den ökande omfattningen av transaktioner inom området. Skatteverket har sedan starten av 2016 påbörjat granskning av företag och personer som verkar inom delningsekonomin. Det pågår även internationella samarbeten och multilaterala kontroller för att underlätta arbetet.

Samtliga branscher och segment där delningsekonomin etablerat sig i Sverige har kontrollerats på tillhandahållarnivå, d.v.s. plattformsföretagen. I de fall det varit tillämpligt har data inhämtats från plattformarna för kontroll av utförare, och i ett sista steg kontrolleras även effekterna för användarna.

Det finns ingen enhetlig urskiljande faktor för att bestämma om ett företag kan anses ingå inom begreppet delningsekonomin. Skatteverket har inte gjort någon strikt avgränsning när det kommer till urvalsarbetet utan fokuserat på att utföra en kontroll på bred front för att täcka in så stor del av området som möjligt och kunna lyfta frågeställningar och problemområden.

Kontrollen av delningsekonomin aktörer är fortfarande pågående och beräknas fortsätta under 2016 och en bit in på 2017. Därefter kommer en utvärdering av kontrollen att göras. De iakttagelser och erfarenheter som presenteras i denna rapport baseras på ett relativt begränsat antal avslutade ärenden. Skatteverket har därför i denna rapport valt ett deskriptivt förhållningssätt och fokus ligger på att beskriva de områden där Skatteverket funnit problem. Det är inom dessa områden som risken för skattefel bedöms som störst.

Sekretessreglerna inom beskattningsverksamheten hindrar Skatteverket att göra uttalanden gällande vilka företag som har kontrollerats inom ramen för kontrollen av delningsekonomin. Skatteverket uttalar sig i regel aldrig på ärendenivå och kommer därför i denna rapport presentera erfarenheter från kontrollen på en övergripande nivå och i vissa fall med hjälp av oidentifierade exempel.

Utgångspunkten i denna kontroll har varit att kartlägga och granska de aktörer som är involverade i delningsekonomin och verksamma på den svenska marknaden. Kontrollen har omfattat både utländska och svenska aktörer. Omfattningen av utredningarna och vilken kontrollmetod som använts har varierat från fall till fall. Fokus för kontrollen har varit på kommersiella aktörer.

Syftet med Skatteverkets utredningar har varit att reda ut företagens och personernas skattemässiga situation, klargöra vilka regler och lagar som är tillämpliga och se till att skattereglerna följs. Vidare har syftet med kontrollen varit att identifiera områden där det behövs särskilda informationsinsatser eller eventuella lagändringar.

3.3 Iakttagelser och problemområden för tillhandahållare

I detta avsnitt presenteras iakttagelser och problemområden som Skatteverket har identifierat utifrån de utredningar och kartläggningar som utförts. Med problemområde menas ett område ur beskattningshänseende där det föreligger oklarheter eller där komplexa

bedömningar behöver göras från fall till fall. Det rör sig således om områden med förhöjd risk för fel ur tillhandahållarnas skattemässiga synvinkel eller sett till Skatteverkets perspektiv när det kommer till exempelvis tillgång till information eller möjligheter för kontroll av tillhandahållare.

3.3.1 Redovisning av mervärdesskatt

Ett problemområde som identifierats inom delningsekonomin är tillhandahållarnas redovisning av mervärdesskatt. Det är inte helt lätt att avgöra vilken sorts tjänst det är som tillhandahålls via plattformarna. Tillhandahållarna varierar även i sin egen klassificering av verksamheten och det kan röra allt från marknadsföringstjänster, förmedlingstjänster, cateringtjänster eller finansiella tjänster. Därutöver ska en bedömning göras av tillhandahållarnas avdragsrätt för ingående mervärdesskatt på inköp av varor eller tjänster. Ställning måste också tas kring om förmedlingen sker i eget eller annans namn och för vems räkning.

En situation som uppmärksammas i kontrollen rör förmedling av finansiella tjänster. Ofta handlar det om företag som tillhandahåller gräsrotsfinansiering eller mikrolån. Finansiella tjänster är i regel undantagna från mervärdesskatt. Trots detta är merparten av företagen inom detta segment registrerade för mervärdesskatt. Detta beror på att företagen ofta klassificerar sig som teknikbolag och säger sig tillhandahålla programmeringstjänster, konsulttjänster och liknande skattepliktiga tjänster. Uppstarten av denna typ av företag är förknippade med stora kostnader för utveckling och teknik och då är det förmånligt att utnyttja avdragsrätt för ingående skatt. I de flesta fall är dock den huvudsakliga tjänsten förmedling av finansiella tjänster och även om bolagen tillhandahåller vissa administrativa kringtjänster eller tilläggstjänster är de i regel underordnade den finansiella tjänsten och någon avdragsrätt föreligger därför inte alternativt är avdragsrätten begränsad.

En annan situation rör förmedlingstjänster gällande uthyrning av tillfällig bostad. Här gäller att man ser på förmedlaren antingen som att det rör sig om förmedling i eget namn alternativt förmedling i annans namn. Tillhandahållarna vill i regel undvika att hamna i situationen där förmedlingen anses ske i eget namn eftersom de då behöver ta ut mervärdesskatt med 12 procent på hela beloppet som gästen betalar. Vid förmedling i annans namn ska istället mervärdesskatt tas ut med 25 procent och då anses provisionen utgöra beskattningsunderlag, oavsett om ägaren är en beskattningsbar person eller inte.

När det kommer till bedömningen av vilken typ av förmedling som föreligger är det avgörande hur tjänsten framstår för en genomsnittlig gäst. Bedömningen sker således utifrån kundens perspektiv gällande vem som uppfattas som motpart snarare än vad som är civilrättsligt avtalat mellan parterna.

I princip samtliga aktörer på den svenska marknaden för uthyrning inom delningsekonomin hanterar mervärdesskatten i enlighet med reglerna för förmedling av uthyrning i annans namn även om flera antagligen balanserar på gränsen. Trenden går mot att förmedlarna tar på sig allt mer ansvar och sköter praktiska arrangemang och står för försäkringar m.m. Det har även uppkommit ett mellansteg, med tilläggstjänster kopplade till de största aktörernas plattformar med företag, som erbjuder uthyrarna att ta hand om allt det praktiska runt omkring uthyrningen.

Bedömningen i ovanstående fall är komplex och sker i flera steg och måste göras utifrån fall till fall och kan leda till en osäker situation både för förmedlare och uthyrare.

I nästa steg gällande ägaren av bostaden så är det endast under vissa förutsättningar som ersättningen blir skattepliktig, denna problematik beskrivs på utförarnivå senare i rapporten.

3.3.2 Redovisning av mervärdesskatt på elektroniska tjänster

Delningsekonomin innehåller olika situationer där utländska tillhandahållare säljer elektroniska tjänster till personer i Sverige. Elektroniska tjänster, telekommunikationstjänster och sändningstjänster till personer är omsatta i det land där köparen finns. Reglerna innebär att en tillhandahållare får välja om de vill registrera sig i det land köparen finns för att betala mervärdesskatt eller använda Mini One Stop Shop (MOSS).

MOSS är en rapporteringstjänst som gör att mervärdesskatten via olika länders skatteadministrationer distribueras vidare till rätt land. Totalt sett under 2015 och hittills under 2016 har det betalats in strax över 152 miljoner euro till Sverige från utländska företag via systemet. Det finns utländska tillhandahållare inom delningsekonomin som redovisar i MOSS-systemet men det går inte att urskilja exakt hur mycket då de inte är en avskiljbar grupp i förhållande till andra företag.

Tillhandahållaren är skyldig att spara uppgifter och räkenskaper för att skattemyndigheter i det land köparen finns ska kunna avgöra om uppgifterna i MOSS-deklarationen är korrekt redovisade. Det är svårt att avgöra om de utländska tillhandahållarna sköter sin uppgiftsplikt och redovisar korrekt mervärdesskatt i Sverige på försäljningen. Tillgången till de här uppgifterna är begränsade eftersom det krävs ett handräckningsärende för att få ta del av underlagen och att det i dessa fall oftast måste röra sig om en specificerad begäran.

De företag som inte redovisar i systemet är skyldiga att registrera sig i de länder där deras kunder befinner sig. Möjligheterna för Skatteverket att kontrollera att så sker och att reglerna efterföljs är i nuläget begränsade.

Ovanstående regler är inte tillämplbara när motparten är en beskattningsbar person och innehar ett registreringsnummer för mervärdesskatt (VAT-nummer). I dessa fall föreligger istället omvänd skattskyldighet för köparen och tillhandahållaren ska redovisa försäljningen i periodisk sammanställning. Detta innebär att den utgående mervärdesskatten ska tas upp av köparen i Sverige. Skatteverkets erfarenheter kring denna typ av redovisning är att det ofta förekommer differenser mellan redovisade belopp i mervärdesskattedeklarationer jämfört med periodiska sammanställningar inlämnade i andra länder. Sådana differenser indikerar att det föreligger felaktigheter.

3.3.3 Socialavgifter och skatteavdrag

I Skatteverkets kontroller så har frågan gällande vilken part som ska stå för socialavgifterna och göra skatteavdrag aktualiserats vid flertalet tillfällen. Framst i fall där tjänster av vardaglig karaktär och transporttjänster utförs av personer.

Socialavgifterna betalas antingen av utbetalaren av ersättningen i form av arbetsgivaravgifter eller av utföraren själv i form av egenavgifter. Arbetsgivaravgifterna är normalt 31,42

procent av den bruttolön och de förmåner som ges ut. I vissa fall betalas lägre avgifter, t.ex. för äldre anställda.

Skatteavdrag ska göras vid utbetalning av kontant ersättning för arbete till en betalningsmottagare med A-skatt (vanligtvis en fysisk person). Avdraget utgör en preliminär inkomstskatt. Kontrolluppgift ska lämnas vid årets slut som visar utgiven ersättning och det totala skatteavdraget för året.

I de granskade fallen är frågan om tillhandahållaren av plattformen är ansvarig för att betala arbetsgivaravgifter och göra skatteavdrag. Generellt sett är det den som är utgivare av ersättningen för arbetet som ska betala arbetsgivaravgifter. Skyldigheten gäller fler än arbetsgivare i den betydelse uttrycket har civilrättsligt, det behöver således inte finnas ett anställningsavtal eller liknande civil överenskommelse.

Tillhandahållarna vill i regel inte anses som arbetsgivare och förtydligar därför sin roll och friskriver sig i användaravtal. Dessa avtal till trots kan det vara så att tillhandahållarna ändå kan bli skyldiga att betala avgifter och göra skatteavdrag.

Faktorer som talar för att tillhandahållaren kan ses som utgivare är att denne bestämmer vilken eller vilka tjänster eller arbeten som ska erbjudas och formerna för hur arbetet ska utföras, dvs. utföraren kan i den delen sägas vara inordnad i tillhandahållarens verksamhet. Andra faktorer är att tillhandahållaren bestämmer prissättningen, är avtalspart mot kunden liksom betalningsmottagare och bestämmer när och hur utföraren får sin ersättning. Sådana omständigheter kan sammantaget göra att den ersättning som utföraren får för arbetet anses utgiven av tillhandahållaren och inte av de olika kunderna.

Faktorer som talar för att tillhandahållaren inte ses som utgivare är att utföraren själv bestämmer vilka sorts arbeten denne vill utföra, när de ska utföras och även själv avtalar om priset. Även den omständigheten att tillhandahållaren inte själv hanterar betalningen mellan parterna utan betalningen sker via en fristående betalningsförmedlare talar för att det är de olika kunderna som är utgivare av ersättningen och inte tillhandahållaren. Detta bedöms även vara det vanligaste förhållandet bland de förmedlare av tjänster som uppmärksammas inom kontrollen.

I de fall tillhandahållarna inte anses vara arbetsgivare så är det uppdragsgivaren, kunden, alltså den som betalat för en utförd tjänst, som kan ha skyldighet att betala arbetsgivaravgifter, göra skatteavdrag och lämna kontrolluppgift. Detta är i sig inte en ny situation, samma regler gäller traditionellt när tjänster mot betalning utförs mellan personer. Affärsmodellerna inom delningsekonomi medför att denna typ av transaktioner nu blir allt vanligare vilket leder till en större risk för fel. Det är i regel ovanligt att denna typ av transaktioner mellan personer sker regelbundet inom den traditionella ekonomin.

Egenanställningsföretag

Skatteverket har uppmärksammat att tillhandahållarna i vissa fall använt sig av s.k. egenanställningsföretag för att undkomma problematiken med socialavgifter och skatteavdrag.

Egenanställningsföretag är en form av bemanningsföretag. Frilansare och andra tillfälliga uppdragstagare som inte har F-skatt kan ansluta sig ett sådant företag (med F-skatt) för att

sedan fakturera sina uppdrag via företaget. De får sedan ett lönebelopp utbetalat efter att egenanställningsföretaget räknat av sin provision, liksom utlägg, arbetsgivaravgifter och skatteavdrag.

Egenanställningsföretaget agerar skatterettsligt som en vanlig arbetsgivare, d.v.s. gör skatteavdrag, betalar arbetsgivaravgifter och lämnar kontrolluppgift. Det vanliga förhållandet är – vilket skiljer från ordinära bemanningsföretag – att den som anslutit sig själv måste hitta uppdragsgivare för att få någon inkomst. Det handlar om tillfälliga och fristående uppdrag och liknande. Den som redan har en anställning kan inte omvandla den till ett uppdrag som faktureras via egenanställningsföretag.

Lösningen med egenanställningsföretag medför fördelen att frågan kring vem som ska stå för arbetsgivaravgifter och skatteavdrag blir tydlig. Skatteverket ser inget principiellt hinder mot att fristående utförare ansluter sig till egenanställningsföretag. I kontrollen har det uppmärksammats att upplägg med egenanställningsföretag i sig inte är helt oproblematiskt och kan medföra andra risker såsom felaktiga skattefria ersättningar, privata kostnader, felbedömningar av skatteregler och oredovisade intäkter.

Även i mervärdesskattelhänseende innebär egenanställningsföretag problem. Enligt Skatteverkets bedömning bedriver en egenanställd inte någon ekonomisk verksamhet självständigt eftersom det normalt finns ett anställningsavtal med ett egenanställningsföretag. Den egenanställda är därmed inte en beskattningsbar person. Däremot är egenanställningsföretaget en beskattningsbar person som bedriver ekonomisk verksamhet. Trots att egenanställningsföretaget är en beskattningsbar person är avdragsrätten för ingående mervärdesskatt begränsad vilket kan framstå som problematiskt för egenanställningsföretaget.

3.3.4 Kontrolluppgifter avseende inkomstslaget tjänst

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som har gett ut ersättning och förmån som är skattepliktig inkomst av tjänst. Gränsen är generellt 100 kr, men 1 000 kr om utbetalaren inte bedriver näringsverksamhet. Det är ingen skillnad på svenska och utländska utbetalare. Detta innebär att även en utländsk arbetsgivare eller uppdragsgivare som saknar fast driftställe i Sverige ska lämna kontrolluppgifter.

Om en person betalar ersättning med minst 10 000 kronor under året kan denne redovisa ersättningen i en förenklad arbetsgivardeklaration istället för att lämna kontrolluppgift. För ersättningar under 10 000 kronor ska uppdragstagaren normalt själv betala egenavgifter, men uppdragsgivaren ska lämna kontrolluppgift om ersättningen minst uppgår till 1 000 kr.

Såsom tidigare nämnts kan tillhandahållaren i vissa fall anses vara arbetsgivare eller utgivare av ersättning och ska därför betala socialavgifter samt göra avdrag för skatt. Tillhandahållarna ska i dessa fall även lämna kontrolluppgifter.

Om tillhandahållaren däremot inte är att anse som arbetsgivare eller utgivare av ersättning och utföraren varken har eller kvalificerar sig för F-skatt (d.v.s. inte kan anses vara en näringsidkare) så är det i de flesta fall uppdragsgivaren som i förekommande fall ska betala arbetsgivaravgifter, göra skatteavdrag och lämna kontrolluppgift.

Vissa former av gräsrotsfinansiering kan även de bli föremål för beskattning i inkomstslaget tjänst. Detta gäller insamlingsprojekt som har till syfte att finansiera en egen verksamhet, t.ex. arbete med forskning eller skrivandet av en bok. Men eftersom det föreligger krav på kontrolluppgifter enbart om ersättningen från en person överstiger 1 000 kronor på ett år till samma person så kommer beskattningen främst baseras på utförarens egenrapportering. Gräsrotsfinansiering går ut på att många bidrar med små belopp varför beloppsgränsen 1 000 kronor inte alltid kommer att överskridas.

Om arbetet avser transporttjänster är det i normalfallet skattefritt om ersättningen inte uppgår till mer än 18,50 kronor per mil. I vissa fall, t.ex. när två samåkare delar på det avdragsgilla schablonbeloppet, behöver kontrolluppgift inte lämnas.

Ett praktiskt problem för tillhandahållare att lämna kontrolluppgifter är att de inte alltid känner till uppdragstagarens fullständiga namn och personuppgifter. Även om de via sin skyldighet att lämna kontrolluppgift måste skaffa sådan kännedom känner de kanske bara till ett alias och en e-postadress. Om en tillhandahållare inte vet vem som är motpart är det både svårt att bedöma kontrolluppgiftsskyldigheten och att lämna kontrolluppgift. I nästa led saknar många av uppdragsgivarna (som är personer och konsumenter) kännedom om sina skyldigheter att lämna kontrolluppgifter samt har svårt att få en överblick över sina ”uppdragstagare” om de utnyttjar delningsekonomitjänster i stor omfattning.

Tillhandahållaren är den enda part som har full insyn och kontroll över transaktionerna mellan uppdragsgivare och uppdragstagare. Tillhandahållarna har dock inget ansvar för att lämna kontrolluppgifter i de situationer då de inte anses likställda med arbetsgivare eller utgivare av ersättning. Däremot har vissa svenska tillhandahållare på senare tid frivilligt tagit på sig ett ansvar att på årsbasis sammanställa vilka uppdragstagare som varje uppdragsgivare har använt sig av och hur stora utbetalningar som har gått till respektive uppdragstagare. Till uppdragstagarna kommer också göras en sammanställning över hur mycket de tjänat på sina uppdrag under året. Detta förutsätter förstås att tillhandahållaren har tillräckligt med uppgifter om både uppdragsgivare och uppdragstagare för att kunna göra sådana sammanställningar.

Såsom lagstiftningen är utformad har tillhandahållarna inget ansvar för att lämna kontrolluppgifter eller underlätta för uppdragsgivarna att lämna kontrolluppgifter om uppdragstagarna när dessa inte kan anses vara likställda med anställda hos tillhandahållaren av plattformen.

Detta är ett större problem när det gäller utländska tillhandahållare av plattformar. Där saknas de befogenheter som krävs för att begära in de uppgifter som Skatteverket behöver för att kontrollera att beskattningen blir korrekt. Om plattformen är svensk kan tredjemansföreläggande eller tredjemansrevision användas för att få in kontrollmaterial, men om företaget är utländskt behövs utlämnade genom handräckning och andra internationella samarbeten, t.ex. multilateral kontroll.

Skatteverket kan vända sig till en skattemyndighet i ett annat land och be dem att hjälpa till att hämta in de uppgifter som behövs för kontroll. Detta förutsätter att det finns ett pågående skatteärende i Sverige, t.ex. utredning av en person som tycks ha inkomster från en

utländsk plattform. Skatteverket kan vända sig till skattemyndigheten i det land där plattformen har sin hemvist och fråga om de kan hämta in material från bolaget avseende en specifik skattebetalare. Problemet är att det oftast saknas indikationer på att det finns oredovisade inkomster från utländska plattformar och därför har Skatteverket ingen kännedom gällande vilka subjekt som undanhåller inkomster.

Ett alternativ till handräckning när tillhandahållaren har etablering i ett annat EU-land är MLC. Detta är ofta ett bättre alternativ då de uppgifter som Skatteverket efterfrågar om svenska skattebetalare många gånger också efterfrågas av andra stater inom EU om deras skattebetalare. Med gemensamma krafter kan granskning ske av bolaget genom revision vilket ger mer långtgående befogenheter än en handräckning. Bland annat kan man på detta sätt hämta in kontrollmaterial på bolagets samtliga svenska uppdragstagare och inte bara på dem med ett pågående skatteärende.

3.3.5 Finansiella kontrolluppgifter

Kontrolluppgifter ska lämnas om ränteinkomster. Det är den som tillgodoräknat eller betalat ut räntan som ska lämna uppgiften. Det är bara juridiska personer som ska lämna denna typ av kontrolluppgifter och uppgifterna lämnas enbart för fysiska personer och dödsbon.

Vid lån mellan privatpersoner med hjälp av en marknadsplats på internet, s.k. mikrolån, ska tillhandahållaren av marknadsplatsen (plattformen) redovisa inkomstränta på kontrolluppgift enligt Skatteverkets uppfattning. Uppgiftsskyldigheten åligger vid dessa förhållanden den som har fullgjort själva utbetalningen. Detta gäller även om denna inte själv är gäldenär.

I kontrollen har det uppmärksammats att det bland tillhandahållarna fortfarande råder en osäkerhet kring skyldigheten att lämna kontrolluppgifter.

Om lånet lämnas av en privatperson utan juridisk person som mellanhand, så finns ingen skyldighet att lämna kontrolluppgifter.

Utländska finansiella företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet ska lämna en förbindelse om att de kommer att lämna kontrolluppgifter till Skatteverket. Med gränsöverskridande verksamhet menas att ett finansiellt företag från utlandet säljer produkter eller erbjuder tjänster på den svenska marknaden. Dock är utländska företag hemmahörande i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) undantagna om företaget inte får lämna kontrolluppgifter på grund av bestämmelsen i den staten. Förbindelsen ska vara skriftlig och företaget lämnar denna till Finansinspektionen som i sin tur skickar den vidare till Skatteverket.

Syftet med bestämmelsen är att Skatteverket ska få kontrolluppgifter om räntor, utdelningar och försäkringar m.m. även när de skattskyldiga har anlitat utländska företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet i Sverige utan att ha en filial här i landet. Skatteverket saknar dock möjligheter att med tvång förmå företagen att fullgöra skyldigheten och det finns inte heller några tillämpliga sanktioner.

3.3.6 Bristfälliga bokföringsunderlag och brister i arkivering

I kontrollen har det uppmärksammats att flertalet av de bokföringsskyldiga aktörerna har vissa brister i arkiveringen av sin räkenskapsinformation. Företagen har inte alltid betraktat allt som räknas som räkenskapsinformation enligt bokföringslagen som bokföringsmaterial och har följaktligen inte beaktat alla de arkiveringsregler som gäller denna typ av material.

Informationen har i vart fall tidigare inte bevarats på ett sådant sätt som är godkänt enligt bokföringslagen. Detta gäller framförallt information som hämtas från webbplatser som aktörerna samarbetar med och får underlag från. Denna information utgör räkenskapsinformation i elektronisk form. I flera fall har aktörerna låtit denna information ligga kvar på webbplatsen utan att hämta hem den till företagets bokföring. Dessa webbplatser finns dessutom ofta på servrar som är placerade utomlands. Aktörerna har i vissa fall endast haft kontoutdrag som underlag för bokföringen utan att tillföra information om de underliggande transaktionerna. På uppmaning av Skatteverket har aktörerna tagit fram informationen genom att logga in på vissa webbsidor, men den på detta sätt inhämtade informationen, har saknats i bokföringen.

Dokument, mikroskrift och maskinläsbart medium med räkenskapsinformation som företaget har tagit emot från någon annan ska bevaras i det skick materialet hade när det kom till företaget.

Utgångspunkten är att räkenskapsinformationen ska sparas i sin ursprungliga form, d.v.s. i den form informationen hade när den kom till företaget. Det ursprungliga materialet får dock förstöras efter tre år (från och med det fjärde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades) om räkenskapsinformationen på ett betryggande sätt har överförs till något annat material som informationen sparas på under den återstående arkiveringstiden.

Även räkenskapsinformation som företaget hämtar från en webbplats eller liknande är räkenskapsinformation som tagits emot från någon annan. Exempel på sådan information är uppgifter om betalningar till företagets bankkonto hos en internetbank eller fakturor som köparen hämtar från leverantörens webbplats. Sådan räkenskapsinformation får sparas i den form i vilken den är avsedd att presenteras i företaget. Det är de uppgifter som finns på webbplatsen och som hämtas som ska sparas eftersom informationen anses mottagen när den finns tillgänglig på webbplatsen.

Dokument, mikroskrift och maskinläsbara medier som används för att bevara räkenskapsinformation ska vara varaktiga och lätt åtkomliga. De ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. De ska förvaras i Sverige, i ordnat skick och på betryggande och överskådligt sätt.

För att få förvara bokföringsmaterial utomlands behövs tillstånd från antingen Skatteverket eller Finansinspektionen (avseende företag som står under Finansinspektionens tillsyn).

Detta betyder alltså att de svenska tillhandahållarna behöver se till att de har all bokföringsinformation förvarad i Sverige och i det skick som informationen blivit presenterad för företaget. Detta gäller inte om de har tillstånd att förvara den utomlands.

Bristerna som har förekommit har lett till att granskningar har försvårats då affärshändelserna blir svårare att följa. Bristerna har i vissa fall även fått till följd att underlagen som företagen lämnat till sina kunder eller utförare har varit undermåliga vilket lett till att dem fått brister i sin bokföring (i de fall kunderna varit bokföringsskyldiga).

3.4 Iakttagelser och problemområden för utförare

I detta avsnitt presenteras iakttagelser och problemområden för utförare som Skatteverket har identifierat utifrån de utredningar och kartläggningar som utförts. Här presenteras problemområden ur utförarnas skattemässiga synvinkel eller sett till Skatteverkets perspektiv när det kommer till exempelvis tillgång till information eller möjligheter för kontroll av utförare.

3.4.1 Oredovisade inkomster

Problemet med oredovisade inkomster är ett utbrett fenomen inom flera branscher och segment. Definitionsmässigt handlar det om att företag och personer som säljer varor eller tjänster inte redovisar alla sina intäkter på ett korrekt sätt. För att kontrollera om det förekommer oredovisade inkomster använder sig Skatteverket vanligtvis av avstämningar av inlämnade deklARATIONER mot inhämtat kontrollmaterial och kalkyler. Skatteverket har inom Sverige möjligheter att hämta in kontrollmaterial från flertalet olika aktörer, bland annat företag och banker. Kontrollmaterialet används för att kontrollera att rätt inkomster har deklarerats. När det kommer till inhämtningar av kontrollmaterial från utländska aktörer så är möjligheterna begränsade och ofta förenade med förbehåll gällande användningsområden.

Kontrollen visar att oredovisade inkomster förekommer frekvent inom delningsekonomin. Det handlar om utförare som antingen i egenskap av person eller i en näringsverksamhet inte tagit upp intäkter från delningsekonomin till beskattning eller bara tagit upp en del av intäkterna. Detta kan leda till ett skatteundandragande för både inkomstskatt och mervärdesskatt.

De kontroller som Skatteverket hittills har utfört pekar på ett utbrett problem med oredovisade inkomster, framförallt kopplat till inkomster från utländska tillhandahållare och plattformar.

I ett exempel gällande uthyrning av privatbostad har kontrollmaterial hämtats in gällande frekventa uthyrare via en digital marknadsplats. Det materialet består av omkring 400 stycken utförare som har hyrt ut sin bostad via plattformen. Av dessa är det omkring 20 procent som har redovisat inkomster från uthyrning av privatbostad i sin inkomstdeklaration. Skatteverket har misstankar och indikationer på att fler har haft intäkter utöver schablonbeloppet som finns och således borde redovisa ett överskott. Skatteverket har i sina kontroller inte granskat uthyrarnas redovisning av mervärdesskatt. Anledningen är att Skatteverkets ställningstagande Skatteplikt vid rumsuthyrning i hotellrörelse ska tillämpas först från och med den 1 januari 2016, medan kontrollen avser redovisningsperioder under 2015 och tidigare.

Ett annat exempel baserat på kontrollmaterial från en aktör inom transportsektorn ger liknande indikationer. I detta fall har data hämtats in gällande utförare som haft inkomster

via plattformen. Utifrån materialet har Skatteverket valt ut omkring cirka 1 700 stycken utförare för djupare analys. Av dessa är det ca 2 procent som har redovisat inkomst från plattformen i sin deklaration. Skatteverket har indikationer om oredovisade inkomster motsvarande ett betydande belopp hos omkring hälften av utförarna.

Utredningar baserade på ovanstående kontrollmaterial är fortfarande pågående. Resultatet av de beslut som hitintills tagits bekräftar dock i regel de farhågor Skatteverket haft avseende oredovisade intäkter. Andelen avslutade utredningar som har lett till höjning av underlaget för inkomstskatt är hög.

Förekomsten av oredovisade intäkter ska sättas i kontrast mot att den genomsnittliga höjningen i de avslutade ärendena generellt inneburit låga belopp jämfört med Skatteverkets tidigare erfarenheter från utredningar av oredovisade inkomster.

Hur vanligt oredovisade inkomster är och i vilken omfattning det förekommer inom delningsekonomin i stort går inte att uttala sig om utifrån denna begränsade kontroll eftersom den inte är slumpmässig. Kontrollen ger dock indikationer på att frekvensen av oredovisade inkomster är högre inom delningsekonomin än inom jämförbara traditionella branscher och segment.

3.4.2 Gränsdragningar mellan inkomstslag

Det har i kontrollen uppmärksammats att det är svårt för utförare att veta vilket inkomstslag deras inkomster ska redovisas i. Det kan röra sig om inkomster som vanligtvis hänförs till kapital, som då privatpersoner hyr ut bostad eller andra tillgångar, men som under vissa förutsättningar istället ska redovisas som näringsverksamhet. Det kan även röra sig om tjänsteinkomster eller inkomster från hobby som under vissa förutsättningar istället ska redovisas som näringsverksamhet.

I flertalet situationer inom delningsekonomin uppkommer gränsdragningsproblematik gällande inkomstslagen. Eftersom det bara finns tre inkomstslag att redovisa inkomster i (tjänst, näring och kapital) är skattesystemet mindre flexibelt för nya affärsmodeller som agerar i gränslandet mellan inkomstslagen.

En bedömning som är komplex att göra är vid vilken tidpunkt en utförare ska gå över och redovisa sina inkomster i näringsverksamhet istället för tjänst eller kapital. För att beskattning ska ske som näringsverksamhet måste näringskriterierna vara uppfyllda. Om villkoren inte uppfylls är det istället fråga om inkomst av tjänst i form av uppdragsinkomster eller annan inkomstgivande verksamhet, som t.ex. hobby eller inkomst av kapital.

Inom delningsekonomin är det inte alltid lätt att avgöra om näringskriterierna uppfylls. Drivkrafter bakom att en person deltar inom delningsekonomin hänförs sig inte alltid till ett vinstsyfte. Generellt har utförare ofta låga sporadiska inkomster och i regel endast från enstaka plattformar. En otydlighet uppkommer gällande i vilka fall som inkomsterna ska tas upp som näringsverksamhet och när man behöver ansöka om exempelvis F-skatt eller arbetsgivarregistrering.

3.4.3 Mervärdesskatt för utförare

Mervärdesskatt ska redovisas vid omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap. Detta gäller oavsett om personen inkomstskatterättsligt är en näringsidkare eller inte.

I kontrollen har det uppmärksammats att personer kan vara skattskyldiga till mervärdesskatt. Detta gäller även om de inte bedriver näringsverksamhet utan jämföras med anställda i förhållande till tillhandahållaren på så sätt att de är uppdragstagare. Dessa personer anses oftast inte bedriva näringsverksamhet men de kan däremot vara beskattningsbara personer enligt mervärdesskattelagen.

Med beskattningsbar person avses den som bedriver en ekonomisk verksamhet självständigt. Det är fråga om en ekonomisk verksamhet när en person fortlöpande tillhandahåller varor eller tjänster mot ersättning. Enligt Skatteverkets uppfattning innebär begreppet fortlöpande att syftet ska vara att sälja varor eller tjänster kontinuerligt och med viss frekvens. För att en person som säljer, hyr ut eller på annat sätt utnyttjar sina privata tillgångar ska vara en beskattningsbar person krävs att användandet sker med en kontinuitet och frekvens som är jämförbar med hur en motsvarande ekonomisk verksamhet vanligtvis bedrivs.

Endast den som bedriver verksamheten självständigt är en beskattningsbar person. När inkomsten av en verksamhet utgör inkomst av uppdrag eller annan inkomstgivande verksamhet som beskattas som inkomst av tjänst ska en bedömning göras i det enskilda fallet om verksamheten trots det är självständigt bedriven i mervärdesskattehänseende.

Dessa bedömningar har framförallt ställts på sin spets inom transportsektorn där utförare kör personer mot betalning i egen bil. Skatteverket har i många fall bedömt att dessa utförare är att anse som beskattningsbara personer. Det är fråga om transporttjänster som har tillhandahållits fortlöpande och verksamheten har bedrivits självständigt trots att den ska beskattas i inkomstslaget tjänst. Det innebär att sådana utförare ska redovisa och betala mervärdesskatt.

Utförare som hyr ut rum i en sådan omfattning att de betraktas bedriva skattepliktig rumsuthyrning i hotellrörelse ska även de betala mervärdesskatt.

För att verksamheten ska anses vara en rumsuthyrning i hotellrörelse krävs att det är frågan om tillfällig logi och att uthyraren marknadsför uthyrningen till dygns- eller veckopris, eller att det finns en reception eller motsvarande och uthyraren tillhandahåller typiska hotelltjänster. Dessutom krävs att verksamheten inte är av obetydlig omfattning. När det gäller privatbostäder och hyresrätter ska särskilt beaktas hur lång tid det möblerade rummet är uthyrt samt hur stor omsättningen är. Skatteverket anser att en hotellrörelse bedrivs när uthyrningstiden överstiger sammanlagt 16 veckor och omsättningen överstiger 50 000 kronor.

Att bedömningarna skiljer sig inkomstskattemässigt och mervärdesskattemässigt kan få till följd att reglerna uppfattas som oklara och komplicerade för utförare som inte betraktar sig själva som näringsidkare.

3.4.4 Donationer istället för betalning

Pengar eller annan ersättning som ges mellan personer utan någon form av motprestation anses som skattefria gåvor. Om mottagaren av ersättningen däremot utför någon form av prestation eller arbete är ersättningen normalt skattepliktig inkomstskattemässigt.

För att mervärdesskatt ska redovisas måste det finnas en omsättning. Det finns en omsättning när det föreligger ett rättsförhållande mellan en säljare och en köpare som innebär ett ömsesidigt utbyte av prestationer.

Detta innebär en problematisk situation när gåvor som vanligtvis uppfattas som skattefria blir skattepliktiga inkomstskattemässigt. Även om inkomsten ska tas upp till beskattning ska mervärdesskatt ändå inte redovisas om det är fråga om sådana frivilliga donationer som inte är några omsättningar.

Denna situation kan uppkomma t.ex. i samband med att streamingtjänster tillhandahålls via plattformar på internet och även inom vissa typer av gräsrotsfinansiering.

Vid s.k. belöningsbaserad gräsrotsfinansiering doneras pengar till ett projekt med syfte att erhålla något i gengäld. Projekten kan vara t.ex. att ett bolag tänkt utveckla en produkt eller en tjänst och de behöver få finansiering. Motprestationen blir att finansiären oftast får slutprodukten. Inkomstskattemässigt betraktas de insamlade medlen som inkomst. För att det för projektägaren ska vara fråga om en omsättning i mervärdesskattehänseende måste det finnas ett direkt samband mellan leveransen av varan eller tillhandahållandet av tjänsten och den ersättning som ska betalas. Dessutom måste projektägaren vara en beskattningsbar person.

Beskattningsunderlaget för mervärdesskatt ska beräknas med utgångspunkt från den ersättning som projektägaren får. Ersättningen är det pris som finansiären faktiskt betalar. Även om ersättningen är högre eller lägre än marknadsvärdet så ska någon justering inte ske.

I det fall företaget som söker finansiering omsätter en vara eller en tjänst mot en ersättning som erhålls helt eller delvis i förskott inträder skattskyldigheten för mervärdesskatt när betalningen inflyter kontant eller på annat sätt kommer den skattskyldige tillgodo. En förutsättning är att omsättningen är skattepliktig när förskottet erhålls. Om så inte är fallet inträder skattskyldigheten när den beställda varan levereras eller den beställda tjänsten tillhandahålls.

Det förkommer fall av belöningsbaserad gräsrotsfinansiering där det råder stor osäkerhet kring om en vara eller tjänst faktiskt kommer att tillhandahållas. Om det är sannolikt att finansiären kommer att erhålla en viss vara eller tjänst saknar tiden för leveransen betydelse. Det är trots allt en omsättning i mervärdesskattehänseende. Om det däremot inte är sannolikt att en vara eller tjänst kommer att levereras mot ersättning är det inte fråga om en omsättning. Mervärdesskatt ska i så fall inte redovisas.

3.4.5 Oerfarna utförare

Något som uppmärksammats i kontrollen är att utförarna ofta är oerfarna när det kommer till att deklarerat inkomster och framförallt att bedriva verksamhet. I flera fall har det rört sig

om personer utan andra inkomster och som tidigare inte varit i kontakt med det svenska skattesystemet. Många inom denna målgrupp är unga som vanligtvis inte behöver ändra något i sin deklaration utan endast bekräftar förtryckta uppgifter. Har man inte heller fått någon kontrolluppgift får man i regel inte någon deklaration utskickad.

Denna målgrupp är svår att nå ut till med information gällande skatteregler. Det är inte lika naturligt för dessa att eftersöka vilka skatteregler som gäller som det är för exempelvis en näringsidkare. I vissa fall har förklaringar lyfts upp i utredningarna där utförarna uppgett att man inte haft kännedom om hur inkomsterna ska beskattas och trots att det sker med automatik.

Inom delningsekonomin uppkommer flera situationer som bygger på nya affärsmodeller där fler parter än inom den traditionella ekonomin är inblandade. Många av dessa situationer leder till ett system som i dagsläget bygger helt på egenrapportering och en egen uppgiftsskyldighet vilket många av utförarna i egenskap av personer inte är vana vid. Tillhandahållarna överlåter generellt skyldigheter gällande rapportering och beskattning helt och hållet på utförarna. Och även om flertalet av företagen på sina plattformar ger ledning och information om vilka regler som gäller finns det ofta obesvarade frågor och flertalet hänvisar enbart till Skatteverket. Av statistik gällande visningar att döma är det hittills få som har tagit del av Skatteverkets information på hemsidan gällande delningsekonomin och hur situationer inom den ska beskattas.

3.5 Internationella bolagsskattefrågor

3.5.1 Gränsöverskridande handel

Inom delningsekonomin har internprissättning och felaktig vinstallokering till fasta driftställen pekats ut som områden med stor risk för erodering av länders skattebaser. Skatteverket har uppmärksammat att delar av allmänheten förefaller ha en uppfattning om att Sverige ska anses ha en principiell beskattningsrätt till de försäljningsintäkter som tillhandahållare eller utförare har på den svenska marknaden oavsett om de är etablerade i Sverige eller inte. Av detta följer också uppfattningen att dessa tillhandahållare och utförare betalar för lite skatt i Sverige. Skatteverkets ståndpunkt är dock att beskattningen av dessa aktörer ska följa de principer som kommer till uttryck i OECD:s riktlinjer för internprissättning och rapporter om vinstallokering.

Med internprissättning menas de priser och andra villkor som avtalas mellan närstående företag i gränsöverskridande transaktioner. Den grundläggande principen – armlängdsprincipen – innebär att dessa priser och villkor ska överensstämja med de priser och villkor som skulle ha avtalats i en jämförbar transaktion mellan oberoende företag. Armlängdsprincipen kommer till uttryck i svensk rätt genom den så kallade korrigeringsregeln i 14 kap. 19 § inkomstskattelagen.

Armlängdsprincipen gäller också vid gränsöverskridande affärshändelser inom ett och samma företag om det utländska företaget har fast driftställe i det andra landet. För att fast driftställe ska uppstå krävs antingen att företaget bedriver sin kärnverksamhet från en stadigvarande plats i det aktuella verksamhetslandet eller att företaget bedriver verksamhet genom en så kallad beroende representant i landet.

För att reglerna kring internprissättning ska bli aktuella krävs skatterättslig närvaro i Sverige i form av ett företag som bedöms vara i ekonomisk intressegemenskap³⁶ med ett företag i utlandet. I det fall en utländsk tillhandahållare eller utförare etablerar sig i Sverige genom ett svenskt företag blir det svenska företaget, som utgångspunkt, skattskyldigt i Sverige för alla sina inkomster, oavsett från var de härstammar. Om den utländska tillhandahållaren eller utföraren verkar på den svenska marknaden utan att göra det från ett svenskt företag uppstår frågan om tillhandahållaren eller utföraren får ett fast driftställe i Sverige. Om fast driftställe uppstår har Sverige beskattningsrätt till inkomsterna som är hänförliga till det fasta driftstället. Om tjänsterna däremot tillhandahålls eller utförs mot den svenska marknaden utan lokal skatterättslig närvaro i form av ett svenskt företag eller via ett fast driftställe har Sverige ingen beskattningsrätt och den omsättningen som genereras ska då inte ingå i det svenska beskattningsunderlaget.

Oavsett om en utländsk tillhandahållare eller utförare etablerar sig i Sverige genom ett svenskt företag eller ett fast driftställe är det viktigt att poängtera att inkomsterna som ska hänföras till etableringen ska baseras på vilka funktioner som är kopplade till den svenska verksamheten, vilka risker den anses bära och vilka tillgångar den anses äga³⁷. Att funktioner, risker och tillgångar, snarare än försäljning på en viss marknad, ska ligga till grund för beskattningsrätten framkommer tydligt genom OECD:s riktlinjer för internprissättning och rapporter om vinstallokering till fasta driftställen. Inom delningsekonomin, där de viktigaste funktionerna, riskerna och tillgångarna sannolikt finns i det land där tillhandahållaren är etablerad tenderar de lokala etableringarna att endast utföra internservicetjänster. Sådana tjänster är inte sällan förknippade med låg risk vilket innebär att de lokala etableringarna i ett sådant fall ska erhålla en låg men stabil ersättning för sina tjänster.

Uppfattningen som tidigare nämndes, om att utländska företags närvaro på marknaden och tillgång till kunder ska tillmätas betydelse vid internprissättning och vinstallokering och källstaten därigenom ska ges en högre beskattningsrätt, är ett synsätt som framförs av vissa länder med stora marknader, t.ex. BRIC-länderna³⁸. Den här uppfattningen överensstämmer dock varken med de principer som framkommer av OECD:s riktlinjer för internprissättning och rapporter om vinstallokering till fasta driftställen eller med Sveriges syn på hur dessa principer ska fungera eller tillämpas. Med de skatterättsliga regelverk som gäller inom internprissättning och vinstallokering idag och de principer som Sverige förordar, är det principiellt korrekt att utländska tillhandahållare och utförare med inga eller begränsade risker, funktioner och tillgångar lokaliserade till Sverige betalar lite, om någon, skatt i Sverige.

De regler som finns idag om internprissättning och vinstallokering till fasta driftställen är neutrala på så vis att de tillämpas på samma sätt oavsett bransch eller marknad. Regelverken är mot bakgrund av detta även tillämpliga på delningsekonomin och eftersom särskilda regler inte finns för delningsekonomin används också reglerna på samma sätt som inom den traditionella ekonomin.

³⁶ För ekonomisk intressegemenskap se inkomstkattelagen 14 kap. 20 §

³⁷ I fråga om fasta driftställen avses med ägande ett ekonomiskt ägandeskap som grundar sig i hantering av tillgången

³⁸ BRIC-länderna (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina) har traditionellt sett förordat att tillgång till marknaden ska vara av betydelse för internprissättning och vinstallokering till fasta driftställen och har inom ramen för BEPS-projektet vidhållit den ståndpunkten.

3.5.2 Utflyttning av immateriella tillgångar

Skatteverket har i detta sammanhang identifierat en företeelse som riskerar att ge negativa effekter på den svenska skattebasen. Företeelsen uppstår när en plattformägande tillhandahållare som är etablerad i Sverige flyttar plattformen och hanteringen av denna utomlands. Eftersom plattformen ofta anses vara det som skapar mest värde för verksamheten och beskattningsrätten till stora delar följer värdeskapandet kan en sådan flytt innebära att Sveriges beskattningsrätt helt eller delvis upphör. Det ska dock noteras att en flytt av immateriella tillgångar är en transaktion som normalt medför beskattning. Företeelsen är heller inte specifik för delningsekonomin, utan förekommer inom många koncerner som hanterar värdefulla *immateriella tillgångar*. I och med att plattformarna dels är lätta att flytta, dels relativt enkelt kan utnyttjas på andra marknader än den där plattformen är belägen är risken särskilt hög inom delningsekonomin.

Vid en sådan företeelse är det viktigt att det finns substans bakom flytten, d.v.s. att flytten faktiskt innebär att viktiga funktioner och risker gällande hanteringen av plattformen också flyttas från Sverige. Som nämndes ovan ska det överlåtande företaget ersättas för de tillgångar och den verksamhet som flytten innebär. Förutom de skattemässiga aspekterna av flytten kan den också innebära att know-how och arbetstillfällen försvinner från Sverige. Detta förutsätter naturligtvis att fortsatt drift och utveckling sker från utlandet, vilket inte är ovanligt. I vissa fall stannar drift och utveckling kvar i Sverige. Då blir det viktigt att se till att den svenska delen av verksamheten erhåller rätt ersättning för de funktioner, risker och tillgångar som kan anses kopplade till den svenska verksamheten. Ofta blir dock ersättningen för den verksamhet som finns kvar i Sverige efter en sådan omstrukturering betydligt lägre än om plattformen varit kvar i Sverige.

3.5.3 Andra internationella bolagsskatterättsliga företeelser

Utöver den gränsöverskridande handeln som sker inom företag och koncerner aktualiseras också skatterättsliga frågor rörande andra internationella företeelser. Några sådana skatterättsliga frågor som kan aktualiseras är CFC-frågor, frågor om hybridkonstruktioner, ränteavdragsbegränsningsregler, utnyttjande av skadliga skatteregimer och skatteavtalsmissbruk. Dessa regler förutsätter att de inblandade företagen antingen är verksamma i ett lågskatteland eller tillämpar konstruktioner eller verktyg som på grund av staters olika interna lagstiftning riskerar att ge upphov till låg eller ingen beskattning. I dagsläget finns det inget som talar för att den här typen av företeelser är mer förekommande inom delningsekonomin än inom andra områden.

3.5.4 BEPS-projektets betydelse för beskattning av delningsekonomin

Det har också diskuterats huruvida OECD:s och G20:s så kallade BEPS-projekt adresserar delningsekonomin specifikt och/eller om BEPS-projektet på annat sätt tar upp åtgärder som påverkar beskattningen av företag som verkar inom delningsekonomin.

Ett syfte med BEPS-projektet har varit att förstärka sambandet mellanbeskattning och värdeskapande. Projektets arbete har utförts genom 15 åtgärds punkter som generellt sett har avsett olika åtgärder för att motverka företags internationella skatteplanering i den mån den riskerar att leda till att ländernas skattebaser urholkas på grund av att vinster flyttas till

lågskatteländer eller inte blir beskattade alls. Åtgärds punkterna omfattar bland annat (1) digital ekonomi, (2) hybridarrangemang, (3) CFC-beskattning, (4) ränteavdragsbegränsningsregler, (5) skadliga skatteregimer, (6) skatteavtalsmissbruk, (7) missbruk av reglerna om fasta driftställen, (8-9) internprissättning och (13) land-för-land-rapportering.

I fråga om åtgärds punkten om digitala ekonomin, har diskussionerna tangerat delningsekonomin. Emellertid har den rapport som lämnats inte stipulerat några specifika åtgärder avseende direkt skatt. Dock har riktlinjer tagits fram för mervärdesskatt som till viss del ansetts vara ett resultat av BEPS. Arbetet med att analysera BEPS-frågor gällande den digitala ekonomin kommer att fortsätta och en ny rapport väntas under 2020. Huruvida delningsekonomin kommer att adresseras specifikt i den rapporten är ännu oklart.

Åtgärds punkterna 2-6 tar sikte på vissa situationer där det kan finnas en förhöjd risk för BEPS på grund av exempelvis hybridarrangemang, frånvaron av effektiva CFC-regler och ränteavdragsbegränsningsregler. De rekommendationer och minimistandarder som blivit resultatet från dessa åtgärds punkter har till syfte att motverka just sådant agerande. Åtgärds punkterna tar alltså inte sikte på delningsekonomin som sådan men kan naturligtvis bli tillämpliga för företag som verkar inom delningsekonomin precis som för andra företag.

Det har i samband med delningsekonomin ifrågasatts om åtgärds punkt 7 är avsedd för eller kan användas för att beskatta utländska tillhandahållare som genom sin plattform agerar på den svenska marknaden utan att ha ett koncernföretag eller fast driftställe i traditionell mening. Åtgärds punkt 7 tar sikte på artificiellt undvikande av fast driftställe genom bland annat kommissionärsstrukturer och fragmentering av olika verksamheter som finns i modellavtalets negativa lista³⁹. Även frågan om hur vinster ska allokeras till dessa typer av verksamheter berörs i det arbete om vinstallokering som följer efter arbetet i åtgärds punkt 7. Ingen av dessa åtgärder är direkt avsedd för att tillämpas när utländska tillhandahållare genom sin plattform agerar på den svenska marknaden. Däremot skulle åtgärden mot fragmentering kunna bli tillämplig om ett företag inom delningsekonomin agerar på ett sådant sätt som avses.

Frågan har också uppkommit om inte rapporten rörande åtgärds punkterna 8-10, om internprissättning, blir tillämplig för delningsekonomin. Den vägledning som lämnas i rapporten blir förvisso tillämplig, men förändrar inte den principiella ståndpunkten att det är funktioner, risker och tillgångar som ska vara vägledande vid en bedömning av värdeskapande och därmed ersättningen i respektive företag vid gränsöverskridande koncerninterna transaktioner.

Åtgärds punkt 13 handlar om internprissättningsdokumentation och land-för-land-rapportering. Det har diskuterats om land-för-land-rapporteringen adresserar och på något sätt kan bidra till Skatteverkets arbete mot skattebaseroering inom delningsekonomin och övrig ekonomi. Rapporten ska upprättas av koncernmodern i koncerner med en sammanlagd omsättning på minst 750 MEUR. Uppgifterna som ska rapporteras är

³⁹ I OECD:s modellavtal finns en lista på verksamheter som normalt inte konstituerar fast driftställe, med fragmentering av dessa verksamheter menas att olika typer av verksamheter inom denna lista placeras på olika platser i syfte att varje plats ska bedömas för sig och därigenom inte konstituera fast driftställe

förhållandevis generella och kan möjligen ge en indikation på skattebaserodering eller vinstförflyttning. Det står dock uttryckligen i rapporten att land-för-land-rapporteringen är ett verktyg för riskanalys och inte får ligga till grund för beslut om felprissättning eller felaktig vinstallokering. Land-för-land-rapporteringen tar inte sikte specifikt på företag inom delningsekonomin, men den kan naturligtvis användas som ett verktyg för riskanalys i de situationer koncerner som är verksamma inom delningsekonomin ska lämna land-för-land-rapportering.

3.6 Slutsatser kontrollverksamheten

Sammantaget pekar Skatteverkets kartläggning och erfarenheter från kontrollverksamheten på tre huvudsakliga problemområden.

Reglernas utformning och tillämpning

Det finns brister i hur dagens regler tillämpas inom delningsekonomin. Lagstiftningen i dess nuvarande form fungerar för att beskatta de transaktioner som finns inom delningsekonomin, dock kan reglerna i flera situationer uppfattas som komplicerade och svåra att applicera. Detta gäller både för tillhandahållare och för utförare, delar av problematiken förekommer även i den traditionella ekonomin men aktualiseras oftare inom delningsekonomin. Vidare innebär detta en osäkerhet och kan innebära svåröverskådliga konsekvenser för aktörer som deltar inom delningsekonomin.

Det är svårt för Skatteverket att genom information nå fram till den aktuella målgruppen och ofta krävs en djupare förståelse för skatterätt för att kunna tolka de ställningstaganden som finns. Det är i många fall väldigt enkelt att komma igång med tjänsterna inom delningsekonomin, både som utförare och användare. Just enkelheten lyfts fram som en av de starkaste drivkrafterna till att företeelsen blivit så stor på kort tid. Detta leder sannolikt till en situation där många utförare inte vet exakt vilka skattemässiga konsekvenser som det innebär att vara en utförare.

Tillgång till information och kontrollerbarhet

Delningsekonomin leder till ökade transaktioner mellan individer vilket skapar en osäkerhet kring kontrolluppgiftsskyldigheter och uppgiftsskyldigheter. Traditionella roller såsom arbetsgivare och arbetstagare, långivare och låntagare, investerare och projektägare förändras och är inte längre lika självklara. I många situationer innebär detta att kontrolluppgifter kommer att ersättas av egenrapportering. För att kontrollera att inkomster tas upp till beskattning och till rätt belopp krävs tillgång till kontrollmaterial för avstämning.

När det kommer till svenska tillhandahållare och aktörer har Skatteverket långtgående möjligheter att hämta in tredjemansuppgifter för detta ändamål. Denna möjlighet saknas i stor utsträckning när det handlar om utländska tillhandahållare och aktörer. Skatteverkets befogenheter utomlands är begränsade och kontrollmaterial kan endast hämtas in genom handräckning och andra internationella samarbeten, t.ex. MLC. Båda dessa alternativ är långt mer tids- och resurskrävande än traditionella kontrollmetoder.

Internationella bolagsskattefrågor

Skatteverkets uppfattning är att de befintliga internationella skatterättsliga reglerna och principerna är tillräckliga för att hantera delningsekonomin. Under förutsättning att de principer som idag gäller vid internationell bolagsbeskattning, inom såväl traditionell ekonomi som delningsekonomin, även fortsättningsvis ska gälla inom delningsekonomin krävs inga förändringar av regler på området. I den mån utmaningar har identifierats är dessa inte unika för delningsekonomin.

Företagen inom delningsekonomin är inte bundna till marknaden i ett specifikt land utan agerar eller har som avsikt att agera globalt. Företagen tillhandahåller i regel en plattform i form av en digital marknadsplats som inte är geografiskt bunden utan består av en immateriell tillgång. Detta innebär att företagen kan förlägga sin verksamhet fritt till det land där det är mest fördelaktigt ur en rad olika hänseenden, varav det skattemässiga i vissa fall kan vara ett huvudsakligt incitament.

Av detta följer att det ligger i de olika ländernas intresse att få företagen inom delningsekonomin att bedriva verksamheten på ett sådant sätt att intäkterna hänförliga till plattformen ska beskattas hemma i egna staten. Att behålla eller locka till sig företags immateriella tillgångar är också positivt ur aspekten att det av detta också kan antas följa arbetstillfällen och know-how med dessa immateriella tillgångar.

I dagsläget finns det få eller inga skattemässiga skäl för ett företag inom delningsekonomin att driva sitt företag från Sverige samtidigt som allt fler länder i både EU och övriga världen inför mer fördelaktiga regler, t.ex. genom en förmånligare beskattning av inkomster från immateriella tillgångar än övriga inkomster. Om allt fler företag flyttar ut sin verksamhet ur landet till länder med gynnsammare förhållanden kan det i förlängningen innebära att den svenska skattebasen eroderas.

4 Delningsekonomin påverkan på skatteintäkterna

4.1 Sammanfattning – rapporten mars 2016 om skatteintäkter

I rapporten från mars 2016 finns en analys av de kortsiktiga effekterna på skatteintäkterna. Analysen utgår från olika exempel av skatteeffekt på mikronivå utifrån gällande rätt. Skatteverket konstaterade i rapporten från mars 2016 att transaktioner mellan företag och personer till viss del kommer att flyttas över till transaktioner mellan personer. Vidare fann Skatteverket att delningsekonomin marginellt påverkat skatteintäkterna på kort sikt.

Bristen på kontrolluppgifter inom delningsekonomin påverkar informationsnivån och felutrymmet⁴⁰, vilket innebär en risk för skattefel inom delningsekonomin om omfattningen av person till person-transaktionerna ökar. Det kan medföra att kontrollmöjligheterna inte blir likvärdiga och neutrala i jämförelse mellan aktörer i traditionell ekonomi och delningsekonomin, vilket kan påverka konkurrensen inom en bransch. Med anledning av att

⁴⁰ Se avsnitt 6 och 7.1.5 i Skatteverkets rapport från mars 2016

felutrymmet påverkas och kontrollmöjligheterna försvåras kan Skatteverket konstatera att det finns risker för skattefel inom delningsekonomin.

Den centrala frågan är densamma denna rapport som i rapporten från mars 2016, d.v.s. hur *skatteintäkterna påverkas av delningsekonomin med nuvarande omfattning och regelverk*. I denna rapport utökas frågan till påverkan på skatteintäkterna över tid.

4.2 Ökad nytta med delningsekonomin

”Delningsekonomin underliggande drivkraft är att reducera vilande överkapacitet gällande både varor och tjänster och med låga transaktionskostnader matcha utbud och efterfrågan. Det resulterar i att traditionella mellanhänder ersätts av digitala plattformar. Men risken flyttas från den traditionella mellanhanden till individen, vilket ställer krav på regelverket. Samtidigt omvandlas arbetsmarknaden till att bestå av en allt högre andel egenföretagare”.⁴¹

Dagens traditionella ekonomi har redan börjat förändras på grund av digitaliseringen. Delningsekonomin är en del av digitaliseringens effekter. Ett annat sätt att beskriva detta är att samma nytta med den nya tekniken kan uppnås till en lägre kostnad eller omvänt större nytta kan uppnås till samma kostnad.

4.3 Delningsekonomin och skatteintäkterna

Delningsekonomin innefattar många olika fenomen som kännetecknas av att ny teknik utnyttjas som ökar effektiviteten i matchningen mellan säljare och köpare, minskar distributions- och produktionskostnaderna eller skapar nya tjänster som helt eller delvis ersätter gamla varor och tjänster. Den gemensamma nämnaren i detta är ett bättre resursutnyttjande, genom att befintliga resurser utnyttjas effektivare eller att samma nytta kan uppnås genom mindre resurser. Ett exempel på detta är att ny teknik för samordning av biltransporter kan tillgodose ett visst transportbehov med hjälp av färre bilar än tidigare och med redan befintliga resurser. Ett annat är att bostäder kan utnyttjas effektivare genom att två bostadsinnehavare som tillfälligt ska vistas på varandras bostadsorter lättare kan få kontakt och komma överens om att använda varandras bostäder. Ett tredje exempel är att t.ex. hantverkstjänster kan utföras effektivare genom tekniska verktyg för samordning av många mindre arbeten.

Vilka effekter på skatteintäkterna denna utveckling medför är svåra att uppskatta. Orsaken är, förutom att det saknas information om utvecklingen, att fenomenet som sådant är komplext och mångfasetterat. Därför görs en resonerande analys av delningsekonomin påverkan med en avgränsning som endast omfattar tidsanvändningen. Till hjälp för detta används en enkel jämviktsmodell över hushållens tidsanvändning. Finansiell sektor omfattas inte av jämviktsmodellen.

4.3.1 Effekter på skatteintäkter utifrån en komparativ jämviktsmodell

Effekterna på skatteintäkterna beror rent principiellt på två faktorer. Den första är delningsekonomin storlek och varifrån produktionsresurserna i den kommer ifrån. Den

⁴¹ (SOU 2015:65) Digitaliseringskommissionen fjärde betänkande, *Om Sverige i framtiden – en antologi om digitaliseringens möjligheter*, Digitaliseringens möjligheter och utmaningar Anna Felländer m.fl.

andra är skillnaden i effektiv skattesats mellan delningsekonomin och den traditionella ekonomin. Utifrån dessa faktorer jämförs två jämviktslägen med varandra. Den första är en situation utan delningsekonomi, den andra är en situation med delningsekonomi.

Den första komponenten i modellen är tidsanvändningen. Delningsekonomin uppkomst medför att hushållens tidsanvändning påverkas. Tidsanvändningen påverkas genom att tid läggs på produktion i delningsekonomin. Denna tid tas från produktion i den traditionella ekonomin eller från fritid. Effekterna på skatteintäkterna beror på hur stor del av tiden som tas från tid i den traditionella ekonomin respektive fritid, d.v.s. från tid som beskattas respektive inte beskattas.

Den andra komponenten i modellen är skillnaden i den effektiva skattesatsen mellan den traditionella ekonomin och delningsekonomin. Denna skillnad kallas skattedifferens och beskriver förutsättningarna att beskatta delningsekonomin jämfört med traditionell ekonomi. Skattedifferensen kan bero på flera faktorer:

- Det finns särskilda undantag eller gränsvärden (ett exempel på detta är gränsvärdet vid uthyrning av privatbostad).
- Skatteverkets kontrollmöjligheter påverkas på grund av lägre informationstillgång.

Figur 2 Effekter på skatteintäkterna utifrån komparativ jämvikt

		Tidsdifferens		
		Tiden i delningsekonomin kommer från fritid	Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi	Tiden i delningsekonomin kommer från fritid och traditionell ekonomi
Skattedifferens	Låg	Positiv effekt	Negativ effekt	Positiv/negativ effekt
	Hög	Positiv effekt	Negativ effekt	Positiv/negativ effekt

Effekterna på skatteintäkterna uttrycks i modellen som nedan.

$$N_1 - N_0 = S_T(T_{T1} - T_{T0}) + S_D T_D$$

N_1 är skatteintäkterna med delningsekonomin och N_0 är skatteintäkterna utan delningsekonomin. S_T och S_D är skattesatserna i den traditionella respektive delningsekonomin. T_{T0} och T_{T1} är tiden i den traditionella ekonomin med respektive utan delningsekonomin, medan T_D är tiden som läggs i delningsekonomin.

Ekvationen visar att förändringen av statens skatteintäkter beror dels på hur mycket tidsanvändningen förändras ($T_{T1} - T_{T0}$) respektive (T_D), dels på skillnaderna i den effektiva skattesatsen mellan den traditionella varan och delningsvaran (S_T) respektive (S_D). T_D kan inte vara mindre än noll, vilket innebär att $S_D T_D$ måste vara positiv om det finns en

delningsekonomi. Däremot kan $(T_{T1} - T_{T0})$ vara mindre än noll, vilket blir fallet om delningsekonomin till viss del tränger ut den traditionella ekonomin. I fördjupningsruta nedan visas en utförlig härledning av ekvationen.

De offentligfinansiella effekterna av uppkomsten delningsekonomin kan beskrivas genom en komparativ jämviktsmodell.

Effekten beskrivs som skillnaden mellan två komparativa jämvikter. I den första jämvikten lägger hushållen sin tid på konsumtion av en traditionell vara (C_{T0}) och på fritid (T_{F0}). I den andra jämvikten (Delningsekonomin) har det tillkommit en vara som produceras i delningsekonomin. Den totala tiden läggs i denna jämvikt på konsumtion av den traditionella varan (C_{T1}), på varan som produceras i delningsekonomin (C_D) och på fritid (T_{F1}).

Konsumenterna är samtidigt producenter och konsumtionen (C_T) bestäms av tiden för produktionen (T_T) och en produktivitetfaktor (Z_T), så att:

$$C_T = Z_T T_T \quad (1)$$

Värdet av den totala konsumtionen fås genom priset (P_T) och konsumtionen (C_T), dvs.:

$$P_T C_T \quad (2)$$

Priset P_T är en funktion av produktiviteten (Z_T), som antas vara:

$$P_T = 1/Z_T \quad (3)$$

Den totala konsumtionen kan således uttryckas som:

$$P_T C_T = 1/Z_T Z_T T_T = T_T \quad (4)$$

På samma sätt är:

$$P_D C_D = 1/Z_D Z_D T_D = T_D \quad (5)$$

När hushållen beslutar om hur de ska fördela sin konsumtion är de begränsade av en budgetrestriktion. Ekvation 6 visar budgetrestriktionen i jämviktsläget för pre-delningsekonomin och i ekvation 7 i jämviktsläget för delningsekonomin.

$$T_{T0}(1-S_T) + N_0 = P_{T0} C_{T0} \quad (6)$$

$$T_{T1}(1-S_T) + T_D(1-S_D) + N_1 = P_{T1} C_{T1} + P_D C_D \quad (7)$$

I ekvationerna är S_T skattesatsen för produktion av den traditionella varan och S_D skattesatsen för produktion av varan i delningsekonomin. N är transfereringar via staten.

Den skatt som betalas går till staten vars totala inkomst är N , som alltså är lika med de transfereringar som återgår till hushållen. Statens budgetrestriktion ges av ekvationerna 8 och 9.

$$T_{T0} S_T = N_0 \quad (8)$$

$$T_{T1} S_T + T_D S_D = N_1 \quad (9)$$

Hushållen är också begränsade av en tidsrestriktion som ges av ekvationerna 10 och 11.

$$T_{T0} = T_{T0} + T_{F0} \quad (10)$$

$$T_{T1} = T_{T1} + T_{F1} + T_D \quad (11)$$

I ekvationerna står T_T för tiden som läggs på den traditionella varan, T_F tiden som läggs på fritid och T_D tiden som läggs på varan i delningsekonomin.

Jämvikt utan delningsekonomi

Hushållens konsumtionsbeslut i utan delningsekonomi ges av ekvationerna 4,6, 8 och 10. De fyra ekvationerna kan förenklas till:

$$T_{T0} = T_{T_{\text{tot}}} - T_F \quad (12)$$

Det ekvationen säger är att hushållen är såväl producenter som konsumenter av varan. Den vänstra sidan kan kallas produktionssidan och den högra konsumtionssidan. Den högra sidan visar att av hushållens totala tid så läggs även en del på fritid.

Om ekvation 12 sätts in i statens budgetrestriktion 8 visas statens skatteinkomster i pre-delningsekonomi (N_0).

$$N_0 = S_T(T_{T_{\text{tot}}} - T_F) \quad (13)$$

Jämvikt i delningsekonomi

Hushållens konsumtionsbeslut i delningsekonomi ges av ekvationerna 5, 7, 9 och 11. De fyra ekvationerna kan förenklas till:

$$T_{T1} = T_{T_{\text{tot}}} - T_{F1} - T_D \quad (14)$$

Om ekvation 14 sätts in i statens budgetrestriktion 9 visas statens skatteinkomster i delningsekonomi (N_1).

$$N_1 = S_T(T_{T_{\text{tot}}} - T_{F1} - T_D) + S_D(T_{T_{\text{tot}}} - T_{T1} + T_{F1}) \quad (15)$$

Komparativ jämvikt

Ekvationerna 13 och 15 bestämmer statens skatteintäkter som är en funktion av skattesatser och hushållens tidsanvändning. Förändringen av den totala skatten visas genom differensen av de två jämviktslägena (N_0) och (N_1). Om ekvation 15 subtraheras från 13 och förenklas blir resultatet ekvation 16.

$$N_1 - N_0 = S_T(T_{T1} - T_{T0}) + S_D T_D \quad (16)$$

Ekvationen visar att förändringen av statens skatteinkomster beror dels på hur mycket tidsanvändningen förändras ($T_{T1} - T_{T0}$) respektive (T_D), dels på skillnaderna i skattesats mellan den traditionella varan och delningsvaran (S_T) respektive (S_D). T_D kan inte vara mindre än noll, vilket innebär att $S_D T_D$ måste vara positiv om det uppstår en delningsekonomi. Däremot kan ($T_{T1} - T_{T0}$) vara mindre än noll, vilket blir fallet om delningsekonomi till viss del tränger ut den traditionella ekonomin.

Den grad med vilken delningsekonomi tränger ut den traditionella ekonomin beskrivs inte i den enkla matematiska modell som används här. För att uttrycka detta måste bland annat konsumenternas preferenser inkluderas. Detta görs matematiskt genom nyttofunktioner.

Modellen visar alltså att det bakom effekterna på skatteintäkterna finns två huvudfaktorer och flera bakomliggande faktorer, som kan vara motverkande. Huvudfaktorerna är tidsdifferensen och skattedifferensen. I situationen där tiden i delningsekonomi helt kommer från fritid är effekten på skatteintäkterna alltid positiv. I situationen där tiden i delningsekonomi helt kommer från den traditionella ekonomin är effekten på skatteintäkterna alltid negativ. Om tiden i delningsekonomi kommer från både den

traditionella ekonomin och fritid beror effekten på förhållandet mellan minskningen av beskattad tid och skattedifferensen.

Effekten på skatteintäkterna bestäms således dels varifrån tiden i delningsekonomin kommer (T_D och $T_{T1} - T_{T0}$), dels skillnaden i effektiv skatt mellan traditionell ekonomi och delningsekonomi ($S_T - S_D$).

Figur 3 Analys av komparativ jämvikt utifrån olika kombinationer av tids- respektive skattedifferens

		Tidsanvändning (T_D och $T_{T1} - T_{T0}$)		
		Tiden i delningsekonomin kommer från fritid ($T_{T1} = T_{T0}$)	Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi ($T_D = T_{T1} - T_{T0}$)	Tiden i delningsekonomin kommer i samma grad från fritid och traditionell ekonomi ($T_D/2 = T_{T1} - T_{T0}$)
Skatte-differens ($S_T - S_D$)	Liten	a	b	c
	Stor	d	e	f

a) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid samtidigt som skattedifferensen är liten

I denna jämförelse mellan en situation utan delningsekonomi och en med delningsekonomi kommer tiden i delningsekonomin helt från fritid. När tiden tas från fritid, d.v.s. icke beskattad tid, är effekten på skatteintäkterna alltid positiv. I denna jämförelse är dessutom skattedifferensen liten, vilket indikerar att skattesystemet och skatteadministrationen inte har några särskilda problem att beskatta delningsekonomin.

b) Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är liten

I denna jämförelse kommer tiden i delningsekonomin från den traditionella ekonomin samtidigt som skattedifferensen är liten. Denna situation innebär att skattesystemet är uppbyggt på ett sätt gör att transaktioner inom delningsekonomin beskattas i förhållandevis hög grad.

c) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid och traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är liten

I likhet med jämförelserna ovan så är skattesystemet anpassat efter delningsekonomin, vilket innebär att Skatteverket inte möter några särskilda utmaningar.

d) Tiden i delningsekonomin kommer i samma grad från fritid samtidigt som skattedifferensen är stor

När tiden i delningsekonomin tas från fritid, d.v.s. icke beskattad tid, är effekten på skatteintäkterna alltid positiv.

e) Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är stor

I denna jämförelse tränger delningsekonomin ut traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är stor. Situationen innebär att den traditionella ekonomin till viss del ersätts med en sektor som i praktiken är lågbeskattad. Detta skulle innebära att konsekvenserna blir allvarliga för skattesystemets funktionssätt och de offentliga finanserna. En beskattning som i realiteten inte är neutral och likformig snedvrider konkurrensen, och påverkar i förlängningen skattesystemets legitimitet.

f) Tiden i delningsekonomin kommer i samma grad från fritid och traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är stor

Denna jämförelse beskriver en situation med i princip samma problem som den ovan. Effekten på skatteintäkterna är dock mindre eftersom en viss del av tiden i delningsekonomin kommer från fritid, d.v.s. obeskattad tid.

4.3.2 Räkneexempel - Effekter på skatteintäkter utifrån från den komparativa jämviktsmodellen

I detta avsnitt visas ett räkneexempel över effekterna på skatteintäkterna utifrån den komparativa jämvikten i föregående avsnitt.

$$N_1 - N_0 = S_T(T_{T1} - T_{T0}) + S_D T_D$$

Ekvationen visar att förändringen av statens skatteintäkter beror dels på hur mycket tidsanvändningen förändras i traditionell ekonomi ($T_{T1} - T_{T0}$) samt (T_D), dels på skillnaderna i skattesats mellan den traditionella varan (S_T) och delningsvaran (S_D).

Det saknas i stor utsträckning empirisk data över delningsekonomin utveckling och omfattning. Antaganden om tidsanvändning och genomsnittliga skattesatser måste därmed göras. I exemplet görs antagandet att den effektiva skattesatsen i traditionell ekonomi (S_T) uppgår till 50 procent. Inom delningsekonomin (S_D) antas en lägre effektiv skattesats om 30 procent. Att den effektiva skattesatsen antas vara lägre inom delningsekonomin förklaras dels av att det finns gränsvärden för beskattning, dels av att det finns risk för ökat skattefel. Det senare beror i sin tur på den lägre informationsnivån för de transaktioner som förekommer inom delningsekonomin.

Tidsanvändningen uppskattas utifrån SCB:s senaste undersökning om tidsanvändning. Vid frånvaro av delningsekonomi fördelas tiden mellan traditionellt arbete och fritid. Vid förekomst av delningsekonomi fördelas tiden mellan traditionellt arbete, tid i delningsekonomin samt fritid. I exemplet antas att 2 procent av den totala tidsanvändningen överförs till transaktioner inom delningsekonomin. Omfördelningen av tid antas i exemplet till lika stor andel komma från den traditionella ekonomin och minskad fritid.

Tabell 1 Tidsanvändning enligt SCBs tidsanvändningsundersökning 2010

Tidsanvändning i procent	Betalt arbete	Obetalt arbete	Fritid	Övrigt	Summa
Män vardagsdygn	29%	11%	19%	41%	100%
Kvinnor vardagsdygn	23%	15%	18%	44%	100%
Män helgdygn	5%	16%	31%	49%	100%
Kvinnor helgdygn	5%	18%	27%	50%	100%
Genomsnitt män per vecka	22%	12%	22%	43%	100%
Genomsnitt kvinnor per vecka	18%	16%	20%	46%	100%
Genomsnitt totalt	20%	14%	21%	45%	100%
Tidsanvändning utan delningsekonomi					
Arbetstid per vecka	20%				
Övrig tid	80%				

Följande antaganden görs i exemplet:

Skattesats i traditionell ekonomi (S_T) 0,50
 Skattesats i delningsekonomi (S_D) 0,30
 Tidsanvändning utan delningsekonomi (T_{T0}) 0,20
 Fritid utan delningsekonomi (T_{F0}) 0,80
 Tidsanvändning med delningsekonomi (T_{T1}) 0,19
 Fritid med delningsekonomi (T_{F1}) 0,79
 Tidsanvändning med delningsekonomi (T_D) 0,02
 Skatteintäkter utan delningsekonomi (N_0) 100

Effekter på skatteintäkterna

$$N_1 - N_0 = S_T(T_{T1} - T_{T0}) + S_D T_D = 0,5*(19-20) + 0,3*2 = 100,1 - 100 = 0,1$$

Effekten på skatteintäkterna utgörs av differensen mellan skatteintäkter med delningsekonomi (N_1) och skatteintäkter utan delningsekonomi (N_0). Med de antaganden som görs i räkneexemplet ovan uppgår N_1 netto till 100,1, d.v.s. skatteintäkterna är 0,1 enheter högre vid förekomst av delningsekonomi. Den minskade tidsanvändningen i den traditionella ekonomin minskar skatteintäkterna med 0,5 enheter, medan de tillkommande transaktionerna i delningsekonomi ökar skatteintäkterna med 0,6 enheter.

I avsnitt 4.2.2 analyseras den komparativa jämvikten med eller utan delningsekonomi. Nedan visas genom räkneexempel effekterna på skatteintäkterna av de sex olika jämförelserna, utifrån antaganden som stämmer med de aktuella situationerna.

a) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid samtidigt som skattedifferensen är liten

I denna jämförelse tas tiden i delningsekonomin från fritid, d.v.s. obeskattad tid. Det betyder att effekten på skatteintäkterna är positiv. I exemplet antas att skattedifferensen ($S_T - S_D$) uppgår till 0,05. Effekten på skatteintäkterna blir i denna situation +0,9 procent.

I termer av totala skatteintäkter (1 800 mdkr inkomstår 2015) motsvarar detta 16 miljarder kronor.

b) Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är liten

I denna jämförelse tas tiden i delningsekonomin från traditionell ekonomi, d.v.s. beskattad tid. Det betyder att effekten på skatteintäkterna är negativ. Skattedifferensen ($S_T - S_D$) är i exemplet 0,05.

Effekten på skatteintäkterna blir med dessa antaganden -0,1 procent och motsvarar cirka -2 miljarder kronor.

c) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid och traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är liten

I denna jämförelse tas tiden i delningsekonomin från traditionell ekonomi och fritid med hälften vardera. Skattedifferensen ($S_T - S_D$) är i exemplet 0,05.

Effekten på skatteintäkterna blir med dessa antaganden +0,4 procent och motsvarar cirka 7 miljarder kronor.

d) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid samtidigt som skattedifferensen är stor

Eftersom tiden i denna jämförelse tas från fritid är effekten positiv. Den är dock mindre än i situation 1 eftersom skattedifferensen är större. Skattedifferensen ($S_T - S_D$) antas i detta exempel uppgå till 0,20.

Effekten på skatteintäkterna blir med dessa antaganden +0,4 procent och motsvarar cirka 7 miljarder kronor.

e) Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är stor

Tiden tas i denna jämförelse från traditionell ekonomi, vilket medför att effekten negativ. Den är dock mindre än i situation 2 eftersom skattedifferensen är större. Skattedifferensen ($S_T - S_D$) uppgår till 0,20.

Effekten på skatteintäkterna blir med dessa antaganden -0,6 procent och motsvarar cirka -11 miljarder kronor.

f) Tiden i delningsekonomin kommer från fritid och traditionell ekonomi samtidigt som skattedifferensen är stor

I denna jämförelse tas tiden i delningsekonomin från traditionell ekonomi och fritid med hälften vardera. Skattedifferensen ($S_T - S_D$) är i exemplet 0,20.

Effekten på skatteintäkterna blir med dessa antaganden -0,1 procent och motsvarar cirka -2 miljarder kronor.

Figur 4 Effekter på skatteintäkterna med eller utan delningsekonomin, procentenheter

		Tidsanvändning (T_D och $T_{T1} - T_{T0}$)		
		Tiden i delningsekonomin kommer från fritid ($T_{T1} = T_{T0}$)	Tiden i delningsekonomin kommer från traditionell ekonomi ($T_D = T_{T1} - T_{T0}$)	Tiden i delningsekonomin kommer i samma grad från fritid och traditionell ekonomi ($T_D/2 = T_{T1} - T_{T0}$)
Skattedifferens ($S_T - S_D$)	0,05	+0,9% (+16 mdkr)	-0,1% (-2 mdkr)	+0,4% (+7 mdkr)
	0,20	+0,4% (+7 mdkr)	-0,6% (-11 mdkr)	-0,1% (-2 mdkr)

4.4 Sammanfattning

Analysen visar att den tid i delningsekonomin som kommer från obeskattad tid alltid har en positiv effekt på skatteintäkterna. Till detta ska läggas att ju mindre skattedifferensen är mellan traditionell ekonomi och delningsekonomi, desto större är effekten på skatteintäkterna. Det omvända gäller också. Den tid som tas från beskattad tid har alltid en negativ effekt på skatteintäkterna, så länge det finns en negativ skattedifferens mellan delningsekonomin och den traditionella ekonomin. Det betyder att vid en given andel tid i delningsekonomin tagen från traditionell ekonomi, finns det en skattedifferens där de positiva och negativa effekterna är lika stora, dvs. ett läge där effekten på skatteintäkterna blir noll.

När det gäller skattedifferensen så visar analysen att den effektiva skattesatsen i delningsekonomin i verkligheten är lägre i delningsekonomin än i den traditionella ekonomin. Det finns två viktiga orsaker till detta.

- Det finns särskilda undantag eller gränsvärden (ett exempel på detta är gränsvärdet vid uthyrning av privatbostad).
- Skatteverkets kontrollmöjligheter påverkas på grund av lägre informationstillgång

Det finns inte särskilt mycket empirisk data över tidsanvändningen i delningsekonomin och hur denna kan komma att utvecklas i framtiden. Det är dock rimligt att anta att delningsekonomin i viss omfattning kommit till genom en överföring från obeskattad tid, d.v.s. att den totala fritiden blivit lägre än annars. En viss del av tiden i delningsekonomin kommer dock med säkerhet även från annan beskattad tid. Eftersom det finns en skattedifferens innebär detta att dessa två tidsöverföringar är motverkande när det gäller effekterna på skatteintäkterna. Vilken av de två som är dominerande beror dels på hur stor tidsöverföringen är från obeskattad tid respektive beskattad tid, dels på skattedifferensen.

Sammanfattningsvis går det att säga att ju bättre verktyg Skatteverket har för att fastställa korrekt skatt, desto bättre blir förutsättningarna att delningsekonomin får positiva effekter på skatteintäkterna. I förlängningen innebär detta också att neutraliteten i skattesystemet i

högre grad upprätthålls och att konkurrerande verksamheter i högre grad kan verka under samma villkor.

Skatteverkets kontrollmöjligheter är således viktiga för att upprätthålla neutraliteten i skattereglerna. En viss del av skattedifferensen beror dock även på att det finns olikformigheter i regelverket, t.ex. i form av gränsvärden. Det kan finnas skäl att frånga neutralitetsprincipen, t.ex. för att minska skattebetalarnas fullgörandekostnader. Det kan också förekomma att särregler införs i syfte att öka den samhällsekonomiska effektiviteten (se avsnitt 2.6.4).

5 Regelförenklingar och gränsvärden som kan påverka delningsekonomin

EU-kommissionen presenterar i sitt arbetsdokument en översikt av hur de olika medlemsstaterna har valt att reglera eller hantera olika tjänster och marknadssegment inom delningsekonomin.⁴² Länderna har hanterat de frågor som uppstått på olika sätt, vissa har avreglerat eller inlett avregleringar för att på så sätt undanröja hinder. I andra länder har vissa affärsmodeller förbjudits och i andra länder ligger beslutanderätten på regional och lokal nivå.

Inom svensk och internationell rätt finns det redan bestämmelser som verkar förenklande ur ett skatterättsligt perspektiv, både vad gäller själva beskattningsrätten men även kring uppgifter som ligger till grund för beskattningen. Dessa regler kan vara både segmentspecifika och generella. Förenklingar som kanske inte alltid varit avsedda för delningsekonomin men som kommit att bli tillämpliga även inom det området. Under arbetet med rapporten har Skatteverket i synnerhet uppmärksammat två olika typer av regleringar som får stor inverkan på beskattningen av delningsekonomin. Det handlar om olika gränsvärden för t.ex. när skatteplikten ska inträda men även om den mängd av uppgifter som är tillgängliga för respektive länders skattemyndighet.

5.1 Gränsvärden och uppgiftsskyldighet i svensk rätt

5.1.1 Gränsvärden

Idag finns ett antal bestämmelser som medger skattebefrielse till vissa belopp. Bestämmelserna finns i olika skatteslag och har utformats på olika sätt. Detta avsnitt kommer några svenska bestämmelser att beröras samt sättas i perspektiv genom en internationell utblick. En bruttolista över samtliga svenska gränsvärden uppfyller inget syfte i denna rapport, det finns däremot fler än de som tas upp i detta avsnitt.

Ur ett utförarperspektiv bör först och främst det svenska grundavdraget nämnas vilket idag innebär att inkomstdeklaration inte behöver lämnas om årsinkomsten högst uppgår till cirka 18 800 kronor. I övrigt finns det undantag för inkomster vid försäljning av vilt växande bär, svamp och kottar, 12 500 kronor. Här utöver vissa typer av kostnadsersättningar som i

⁴² Europeiska kommissionen, Staff working document, bilaga till Europeisk agenda för delningsekonomin, SWD(2016) 184 final

praktiken är undantagna via tyst kvittning, till exempel milersättning och schablonbelopp för traktamenten osv.

Avseende kapitalinkomster finns schablonavdrag vid uthyrning av småhus, 40 000 kronor plus 20 procent av hyresintäkten, för hyresrätt/bostadsrätt 40 000 kronor plus avgift/hyra. Vid försäljning av personliga tillgångar ska endast den del av vinsten som överstiger 50 000 kronor tas upp.

Samtidigt är vissa gränsvärden till nackdel för utföraren, övriga utgifter kopplat till tjänsteinkomsten måste överstiga 5 000 kronor för att medföra avdragsrätt, resor till och från arbetet måste överstiga 10 000 kronor.

Vad gäller arbetsgivare finns det gränsvärden kring bland annat arbetsgivaravgifter. När en person är arbetsgivare så behöver denne inte betala arbetsgivaravgifter om mottagaren får mindre än 10 000 kronor under ett år, om inte annat avtalats. Kontrolluppgift behöver inte heller lämnas om ersättningen understiger 1 000 kronor.

Gränsvärden är som framgår ett vanligt förekommande inslag och på inget sätt onaturligt i det svenska skattesystemet, och ofta med syfte att förenkla och underlätta.

5.1.2 Frivillig, incitamentsdriven och tvingande uppgiftsskyldighet

Idag inhämtar Skatteverket informationen från aktörerna genom att de lämnar ifrån sig informationen frivilligt, via tvingande lagstiftning eller via incitamentsdriven informationsinhämtning. Vikten av tillgången till information och hur denna påverkar skattefelsfaktorerna berörs i rapporten från mars 2016, avsnitt 6.2. Ett sista alternativ är att Skatteverket hämtar informationen genom öppna källor. Informationsnivån är generellt sämre vid inhämtning via öppna källor och behöver oftast verifieras eller kompletteras med andra uppgifter för att kunna ligga till grund för beskattning, detta bör undvikas om möjligt då det är krävande och arbetsintensivt.

De svenska tvingande reglerna kring att lämna kontrolluppgifter på utbetalda tjänste- och kapitalinkomster är väl förankrade och inarbetade. Vilka regler som gäller redogörs för i rapporten från mars 2016.

Vad gäller de svenska incitamentsdrivna uppgiftsskyldigheterna är den allmänna medvetenheten inte lika stor även om systemen som sådana är kända. Fokus ligger huvudsakligen på den andra sidan av myntet, belöningen, snarare än uppgifterna som ska lämnas för att aktualisera belöningen.

Det svenska rot- och rut-systemet innebär att konsumenten erhåller en skattereduktion avseende arbetskostnader under vissa förutsättningar. För att konsumenten ska kunna få skattereduktionen krävs i normalfallet att utföraren har F-skatt och rapporterar in utfört arbete på rätt sätt till Skatteverket. Att använda sig av möjligheten till denna skattereduktion är frivillig och inte på något sätt tvingande, det finns däremot ett mycket starkt incitament att göra det. Under 2015 lämnade 67 902 utförare in ansökningar avseende 1 216 815 köpare av ruttjänster. För ruttjänster lämnade 17 092 utförare in ansökningar för 668 106 köpare.

Mängden information som görs tillgänglig för Skatteverket är omfattande och bidrar till att minska skattefelsfaktorerna.

Rot- och rutreduktionen räknas ihop och får normalt sammanlagt uppgå till max 50 000 kronor per person och år. Reduktionen för ruttjänster för personer under 65 år är max 25 000 kronor per person och år. Kunden får del av skattereduktionen genom att enbart betala en del av arbetskostnaden, normalt 50 procent för rutarbetet och 70 procent för rotarbete. Den som utfört arbetet ansöker sedan om utbetalning av resterande del av arbetskostnaden från Skatteverket och får därigenom full betalning för arbetet.

Det finns ett förslag om att införa skattebefrielse för mervärdesskatt för beskattningsbara personer som har en omsättning som inte överstiger 30 000 kronor (prop. 2016/17:1). En sådan befrielse innebär enligt Skatteverkets bedömning att den administrativa bördan endast minskar marginellt för utförare i Sverige som köper elektroniska förmedlingstjänster från tillhandahållare i ett annat EU-land. Dessa utförare måste även i fortsättningen vara registrerade för mervärdesskatt och redovisa mervärdesskatt på inköpen av tjänsterna i en mervärdesskattedeklaration. Inget hindrar dock en sådan beskattningsbar person från att tillämpa reglerna om skattebefrielse för försäljning av varor eller tjänster i Sverige om övriga förutsättningar är uppfyllda.

5.2 En internationell utblick

Danmark

För åren 2016 – 2020 har Danmark tagit fram en digitaliseringsstrategi med åtgärdsprogram, strategin och programmet beaktar de nya affärsmodeller som växer fram genom delningsekonomin och den nya tekniken. Regeringens fokus är på att skapa förutsättningar för de danska företagen att dra nytta av de möjligheterna och den nya konkurrensen digitaliseringen ger.

Danmark har precis som Sverige incitamentsdrivna informationssystem på plats. Hyr utföraren ut sitt fritidshus via en förmedlingsbyrå eller plattform kan de erhålla ett högre schablonavdrag för när inkomsten blir skattepliktig än om de hyrt ut fritidshuset själv och själva redovisar uthyrningen i sin inkomstdeklaration. Det förutsätter att förmedlingsbyrån eller plattformen rapporterar in kontrolluppgifter om uthyrningen till det danska skatteverket (SKAT) elektroniskt. Det är frivilligt för plattformarna/ förmedlingsbyråerna att lämna uppgifter till SKAT, däremot så innebär det högre schablonavdraget en konkurrensfördel mot förmedlare/plattformar som inte väljer att delta i systemet.

Även inom det finansiella segmentet undersöks fler möjligheter till frivilliga lösningar avseende elektroniskt uppgiftslämnande.⁴³

Finland

Inom persontransportsektorn har Kommunikationsministeriet ansett att det inte längre är förnuftigt att reglera olika persontransporter i detalj, ministeriet har därför lagt fram ett förslag för att skapa större enhetlighet. Reformen ska vara riktad emot användarnas behov

⁴³ Danska Erhvervs- og Vækstministeriet – www.evm.dk

och vara ett led i att skapa en tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet, vilket är ett av regeringens spetsprojekt.⁴⁴ Förslaget innebär bland annat att enskilda individer ska kunna utföra persontransporter för en sammanlagd ersättning upp till 10 000 euro per år utan att tillstånd för taxiverksamhet krävs. Pengarna är trots detta fortfarande skattepliktiga för den enskilda.

Veroskatts hemsida erbjuder vägledning avseende beskattning av verksamheter inom delningsekonomin⁴⁵. Vad gäller persontransporter är råden utformade utifrån premissen att inget taxitillstånd krävs, domstol har dock kommit fram till att ett taxitillstånd krävs i dagsläget.

Norge

Norge tillämpar ett flertal gränsvärden. Gränsvärdena är inte framtagna specifikt för de nya affärsmodellerna hänförliga till delningsekonomin, de påverkar däremot beskattningen. En enskild individs inkomster vid uthyrning av lösöre (bil, verktyg, släpvagn eller andra tillgångar) ska tas upp till den del de överstiger 10 000 NOK och redovisas i inkomstdeklarationen. Arbete som utförs i kundens eget hem eller fritidsboende är gränsvärdet för beskattning 6 000 NOK, för övrigt arbete går gränsen vid 1 000 NOK.⁴⁶

Estland

Estland har redan inlett ett samarbete med en av tillhandahållarna inom persontransportsektorn. Myndigheten och tillhandahållaren bedriver ett pilotprojekt där en gemensam plattform utvecklas, syftet är att förenkla deklarationsförfarandet för marknadsplatsens utförare. Satsningen är en del av en bredare ambition att förverkliga regeringens digitaliseringsstrategi⁴⁷. I övrigt finns ett tydligt fokus på information till skattebetalarna.⁴⁸

Belgien

Den belgiska digitaliseringsministern har lagt fram ett förslag som innebär att inkomster de tjänster som förmedlas mellan individer ska beskattas med en effektiv skatt om 10 procent. Det ska jämföras med dagens regler där de flesta transaktioner beskattas med 33 procent. Det övre gränsvärdet för denna form av beskattning är 5 000 euro enligt förslaget. Motivet till gränsvärdet är att motverka illojal konkurrens mot mindre bolag och professionella entreprenörer. Beskattning är formellt sett 20 procent men ett schablonavdrag för omkostnader motsvarande 50 procent ska tillämpas, faktiska kostnader får inte dras av. Förmedlaren/plattformen är ansvarig för skatteavdrag och kontrolluppgifter ska skickas in till skattemyndigheterna på rätt sätt för att reglerna ska vara tillämpliga. Uppgifterna förtrycks sedan på inkomstdeklarationen. Intäkterna under gränsvärdet medför inga rättigheter eller skyldigheter utifrån socialförsäkringssystemet. Sporadiska intäkter från uthyrning av rum inräknas i detta belopp, även i dessa fall ska plattformen vara registrerad och lämna uppgifter på rätt sätt och den sammanlagda ersättningen inte överstiga 5000 euro. Försäljning av lösöre omfattas inte. Den uthyrningen som inte faller inom särregleringen

⁴⁴ Finländska Kommunikationsministeriet – www.lvm.fi

⁴⁵ Finländska Vero Skatt – www.vero.fi

⁴⁶ Norges Skatteetaten – www.skatteetaten.no

⁴⁷ Estländska Maksu- JA Tolliamet – www.emta.ee

⁴⁸ Europeiska kommissionen, Staff working document, bilaga till Europeisk agenda för delningsekonomin, SWD(2016) 184 final, s 42f

lämnas oförändrad, vilket innebär en betydligt mer komplicerad beskattningssituation för tillhandahållaren.

Storbritannien

Storbritannien har på förslag att ålägga betalningsförmedlare och liknande aktörer som förmedlar och växlar pengar mellan personer viss tvingande uppgiftsskyldighet. Uppgifterna som ska lämnas ska innehålla information om kunderna samt deras sammanlagda transaktioner. Remissrundan gick fram till den 21 oktober 2016 och är tänkt att komma som lagförslag i samband med 2017 års budgetproposition. Det är inte bara delningsekonomin som fångas av denna lagstiftning utan även mer traditionella betalningsförmedlare. Detta kommer göra det möjligt för HM Revenue & Customs (HMRC) att identifiera och vidta åtgärder mot dem som vill dölja sina inkomstkällor, ändringen ryms inom Storbritanniens arbete mot den ”dolda ekonomin”.⁴⁹

Vid uthyrning av möblerade boenden är intäkter upp till 7 500 pund undantagna beskattning. En höjning av detta utrymme diskuteras.⁵⁰

Frankrike

Landet har infört bestämmelser som tillåter samåkning utan vinstsyfte. Förmedling av medresenärer/förare får ske mot en ersättning enligt samma bestämmelse utan att falla in under landets regler om transporttjänster.⁵¹ Samtidigt har Uber bötfällts för att olovligen ha distribuerat samåkningstjänsten UberPop, tjänsten förbjöds i Frankrike i juli 2015.

Landet har även infört bestämmelser som tillåter tillhandahållare som tillhandahåller rum och bostäder att ta ut landets turistskatt åt deras utförare. Denna möjlighet har införts i Paris. Det finns förslag som debatteras om införandet av gränsvärden på mellan 2 000 och 5 000 euro.⁵²

6 Slutsatser – Delningsekonomin påverkan på skattesystemet och skatteintäkterna över tid

6.1 Övergripande slutsatser

Delningsekonomin påverkan på skattesystemet analyseras utifrån skatteprinciperna för ett väl fungerande skattesystem samt Skatteverkets skattefelsmodell. Av analyserna och slutsatserna i rapporten från mars 2016 och avsnitten 3.6 och 4.4 i denna rapport drar Skatteverket följande övergripande slutsatser av hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och skatteintäkterna över tid.

⁴⁹ HM Revenue & Customs, Tackling the hidden economy: Extension of datagathering powers to Money Service Businesses, Consultation document

⁵⁰ Europeiska kommissionen, Staff working document, bilaga till Europeisk agenda för delningsekonomin, SWD(2016) 184 final, s 42f

⁵¹ Ibid, s 28

⁵² Ibid, s 42f

- I. Befintliga regler kan tillämpas även inom delningsekonomin.
- II. Skatteverket ser att det finns skattefel⁵³ inom delningsekonomin på grund av att det är:
 - Svårt för aktörerna att göra rätt
 - Svårare att kontrollera för Skatteverket
- III. Alla problemområden är inte unika för delningsekonomin men de aktualiseras oftare.
- IV. Skatteverket kan inte bedöma om delningsekonomin leder till ökade eller minskade skatteintäkter. Faktorer som påverkar bedömningen av påverkan på skatteintäkterna är:
 - Utvecklingen av delningsekonomin
 - Hur hushållen fördelar sin tid
 - Storleken på skattedifferensen

Som följer av Skatteverkets rapport från mars 2016, är dagens regler tillräckliga för att beskatta de typiska transaktionerna inom delningsekonomin. Tillämpningen av reglerna ger dock upphov till en del svårigheter för aktörerna inom delningsekonomin. Den farhåga Skatteverket i första rapporten såg som en *ökad risk* för skattefel, bekräftas av våra kontroller och kan istället uttryckas med att *Skatteverket ser att det finns skattefel inom delningsekonomin*. Skatteverket kan dock inte bedöma omfattningen på grund av att kontrollerna inte är utförda som slumpkontroller och att de heller inte är avslutade i skrivande stund.

Slutsatserna från kontrollen så här långt, är att tillämpningen av reglerna leder till svårigheter att förutse skattesituationen för såväl tillhandahållare som utförare. Kontrollerna inom delningsekonomin försvåras på grund av låg grad av kontrollinformation vilket kan medföra olikformighet i möjligheten att kontrollera att reglerna följs och att korrekt fastställa skatten. Skattebördan kan upplevas som olikformig mellan skattebetalarna. Det blir inte lika lätt att göra rätt inom delningsekonomin som inom traditionell ekonomi.

Den huvudsakliga anledningen till de svårigheter som följer av att tillämpa reglerna har att göra med att dagens regler i huvudsak är uppbyggda på traditionella affärsrelationer mellan företag och konsument.

Inom delningsekonomin är tillhandahållarna som matchar utbud och efterfrågan, medan utföraren är den som försörjer marknaden med produkter och tjänster – d.v.s. står för utbudet på plattformen. Som nämns i avsnitt 2.2.2 bygger mycket av vår lagstiftning på toppstyrda relationer företag till konsument, och inte på de nätverksbaserade affärsmodellerna person till person. Båda affärsmodellerna kan dock verka inom en och samma bransch. Skillnaderna som kan uppstå i beskattningen mellan delningsekonomin och

⁵³ Skattefelet är skillnaden mellan den skatt som fastställs och den skatt som borde fastställas om alla gjorde rätt. Se avsnitt 2.5.5 i denna rapport och avsnitt 6 i Skatteverkets rapport från mars 2016, för en mer ingående beskrivning av skattefelet och skattefelsfaktorerna.

traditionell ekonomin kan hänföras till bl.a. skillnaderna i affärsmodeller. Med andra ord, med delningsekonomin blir det fler personer som blir marknadsproducenter, vilket förändrar företagets roll i relationen till utföraren, konsumenten och marknaden inom flera olika områden, även skatteområdet. Det kan leda till att det uppstår krockar mellan grundläggande drivkrafter inom delningsekonomin och de traditionella synsätten. Det leder till utmaningar inom skatteområdet vid tillämpning av dagens regler i vissa situationer inom delningsekonomin.

Skillnaderna i tillämpningen av reglerna inom delningsekonomin beror också till stor del på att många stora tillhandahållare är utländska. Även utländska tillhandahållare kan anses omfattas av vissa skyldigheter t.ex. kontrolluppgiftsskyldighet och rapporteringsskyldighet, men de är svåra för Skatteverket att genomföra i praktiken. Just denna faktor bidrar till Skatteverkets svårigheter att kontrollera området lika effektivt som om tillhandahållarna var svenska. *Det gäller i och för sig inte bara inom delningsekonomin* men skillnaderna blir så påtagliga bl.a. eftersom tillhandahållarna, på grund av sin verksamhet som förmedlare av elektroniska tjänster inte behöver etablera fasta driftställen i verksamhetsländerna där utförarna finns samt att teknikutvecklingen med ökad digitalisering och molnbaserade tjänster kan försvåra Skatteverkets kontrollmöjligheter.

Inom det internationella bolagsskatterättsliga området finner Skatteverket att reglerna är neutrala i förhållande till bolag i den traditionella ekonomin och tillämpningen av reglerna fungerar även på tillhandahållarna. Förändringarna i samband med införandet av BEPS-reglerna kommer t.ex. inte att specifikt påverka bedömningen av när en utländsk tillhandahållare inom delningsekonomin kan anses ha fast driftställe i Sverige. Det blir ingen skillnad jämfört med andra företag inom traditionell ekonomi. Sveriges rätt att beskatta provisionerna som går till utländska tillhandahållare kommer inte att öka i och med BEPS-bestämmelserna. Däremot ser Skatteverket en risk för en erodering av skattebasen på sikt om svenska regler inte anpassas till andra länders regler vad avser beskattningen av immateriella tillgångar. Risken finns att svenska tillhandahållare finner möjligheterna att växa och utvecklas som större i andra länder än i Sverige och därmed väljer att starta upp eller att flytta till ett annat land.

Det finns idag inte tillräckligt med data för att bedöma om skatteintäkterna kommer att öka eller minska på grund av delningsekonomin. Med utgångspunkt från analyserna i avsnitt 4.3 får vi en närmare inblick i vilka faktorer som har avgörande betydelse för bedömningen. Skatteintäkterna är beroende av hur delningsekonomin utvecklas och hur den påverkar den traditionella ekonomin. Påverkan är beroende av hur hushållen fördelar tiden mellan beskattad tid och obeskattad, d.v.s. mellan arbete och fritid, och var tiden till delningsekonomin tas. Skatteskillnaden mellan traditionell ekonomi och delningsekonomin får inte vara för hög eftersom det leder till negativa effekter för skatteintäkterna oavsett var tiden till delningsekonomin tas ifrån. En okänd faktor i analysen är var den faktiska tiden till delningsekonomin tas ifrån idag och om det kommer att förändras i framtiden i takt med att delningsekonomin växer.

6.2 Hur kommer delningsekonomin i Sverige att utvecklas?

Det vi vet idag med hänsyn till mätningar och gjorda kontroller på aktörer som agerar på svenska marknaden, är att delningsekonomin verkar vara i ett tidigt skede jämfört med vissa delar i Europa och USA. Antalet tillhandahållare är relativt lågt och majoriteten av utförarnas inkomster inom transport- och andra tjänster, dvs. exklusive uthyrning av bostad, ligger under 50 000 kronor, vilket talar för att det rör sig om *sidoinkomster* snarare än huvudsakliga inkomster. Avvikelse finns dock som talar för det motsatta. Från våra kontroller vet vi att det är många utförare som är oerfarna och inte har varit i kontakt med det svenska skattesystemet tidigare.

Beroende på vad den pågående taxiutredningen föreslår kring reglering av samåkning och taxiliknande tjänster kan transportsegmentet inom delningsekonomin minska både vad avser omsättning, andel av delningsekonomin och antal utförare. Som nämns i avsnitt 2.4 bedömer Skatteverket utifrån sina iakttagelser att tillväxten bland övriga tjänstesegment som t.ex. tilläggstjänster, varor och mat, inte är så betydande än så länge. Konsumentbeteendet på den svenska marknaden verkar ännu inte ha tagit klivet in i delningsekonomin, om man bortser från konsumenter som tidigare använde taxiliknande tjänster som t.ex. Uber-pop. Med anledning av vissa osäkerhetsmoment och bristen på data blir det svårt att bedöma hur utvecklingen inom transportområdet utvecklas.

Inom uthyrningsmarknaden finns en potential för utveckling med nuvarande regler. Det finns ett stort antal uthyrare/utförare inom enbart Airbnb och antalet listade annonser har ökat med 900 procent enbart i Stockholmsområdet mellan åren 2013 till 2016 enligt webbsidan Airdna. Uthyrningen kommer förmodligen att öka framöver. Skattereglerna är tydliga på detta område och lättare att tillämpa jämfört med tjänstesektorn.

Jämviktsanalysen i avsnitt 4 är begränsad till *arbetad tid* vilket innebär att den inte innefattar påverkan på skatteintäkter som kommer från finansiella tjänster. Denna marknad bedöms utgöra en relativt stor andel av delningsekonomin i Sverige idag då antalet nystartade tillhandahållare är som flest inom den finansiella sektorn. Frågan är hur skatteintäkterna påverkas om de totala investeringarna ökar. Skatteverket har inte någon möjlighet att räkna på förändringar i de totala investeringarna med anledning av delningsekonomin. Om de finansiella investeringarna totalt sett ökar i och med att marknaden för investeringar för personer ökar, ligger utanför Skatteverkets område att bedöma. Den upplevda nyttan hos den som placerar sina pengar i s.k. gräsrotsprojekt eller crowdfunding kan vara högre än den finansiella. Det kan också vara så att möjligheterna att hitta finansiering till mer riskfyllda projekt ökar, vilket kan bidra till innovationer som annars aldrig hade skapats. Baksidan av detta skulle samtidigt vara att större förluster görs på innovationsidéer som inte lyckas. Reglerna för beskattning av den avkastning som följer av investeringar är desamma som för traditionella investeringar, men även här medför bristen på kontrolluppgifter att det blir svårare att fastställa rätt skatt då den bygger på egenrapportering och svårigheter att kontrollera. Särskilt om tillhandahållaren är utländsk. Även inom den finansiella sektorn borde det därför råda en viss skattedifferens mellan traditionell ekonomi och delnings-ekonomi.

6.3 Skattedifferensens storlek

Dagens regler medför att det på grund av kontrollsvårigheter blir skillnader i beskattningen mellan delningsekonomin och traditionell ekonomi. Delningsekonomin innebär att fler transaktioner sker mellan personer och utifrån redan befintliga tillgångar. Det innebär att dagens regler påverkar skattedifferensen. Reglerna leder till exempel till:

- Beskattning i inkomstslaget tjänst kan bli högre än i kapital på grund av högre skattesats och mindre möjligheter till schablonavdrag. Det blir även en skillnad jämfört med näringsidkare som inte har möjlighet till samma avdrag för bostäder som är tillgångar i en näringsverksamhet. De har istället rätt till faktiska avdrag vilket i sig skulle kunna vara mer fördelaktigt om kostnaderna överstiger 40 000 kronor. *Befintliga gränsvärden påverkar därmed den faktiska beskattningen inom delningsekonomin (eller för personer)* och kan innebära en högre skattedifferens mellan traditionell ekonomi (näringsidkare) och delningsekonomin.
- Som också konstaterats innebär tjänster som utförs mellan personer att det blir svårare för Skatteverket att ta ut rätt skatt då *kontrollinformationen för Skatteverket är låg*. Det finns regler om att en person ska lämna kontrolluppgifter vid en ersättning som överstiger 1000 kronor på ett år till en och samma mottagare. Systemet bygger på egenrapportering till Skatteverket vilket försvårar kontrollen.
- När reglerna ska tillämpas på den nya typen av affärsmodell, person till person, medför det att förutsebarheten i beskattningssituationen för både tillhandahållarna och utförarna försvåras. Det blir svårare att göra rätt och det finns risk för att Skatteverkets vägledning och information på området inte är tillräckligt för att kompensera den upplevda svårigheten. Våra kontroller visar bl.a. att få personer varit inne för att leta information på vår webbplats om hur beskattningen ska ske. Skatteverkets kartläggningar visar också att tillhandahållarna inte alltid tar den typen av traditionellt arbetsgivaransvar för att informera och underlätta för utförarna att göra rätt. Det s.k. felutrymme ökar vilket tillsammans med övriga faktorer, också ökar risken för skattefel inom delningsekonomin. *Ett ökat felutrymme kan också leda till en ökad skattedifferens.*

Skatteverket har inte gjort någon analys av skattedifferensens storlek. Men man kan utifrån ovan angivna iakttagelser dra slutsatsen att *det finns en viss skattedifferens mellan delningsekonomin och traditionell ekonomi idag*. En viss del av skattedifferensen beror dock på att det finns medvetna olikformigheter i regelverket i form av t.ex. gränsvärden som minskar fullgörandekostnaderna för att deklarerat för personer (se avsnitt 2.5.3 och 5.1). I några andra länder, t.ex. Belgien, införs särregler i syfte att öka aktiviteterna inom delningsekonomin. Skatteverket anser dock i detta sammanhang att neutraliteten är överordnad andra intressen, att t.ex. främja delningsekonomin, eftersom delningsekonomin redan har en lägre effektiv skatt. De samhällsekonomiska konsekvenserna kan bli allvarliga och förtroendet för Skattesystemet riskerar att rubbas om reglerna leder till en snedvriden konkurrens mellan delningsekonomin och traditionell ekonomi.

6.4 Förslag till åtgärder

Uppdraget i regleringsbrevet sträcker sig inte längre än att kartlägga och analysera hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och skatteintäkterna. Som redan konstaterats är det inte oklart vad som ska beskattas utan snarare hur aktörerna inom delningsekonomin ska beskattas. Skatteverket bedömer att det i nuläget finns behov av att se över hur reglerna kan förenklas mot bakgrund av slutsatserna. Åtgärderna inom skatteområdet bör dock vara generella och inte innebära en särreglering för delningsekonomin med hänsyn till neutralitetsaspekten i skattesystemet. Förändringar bör också beakta riskerna med en hög skattedifferens.

6.4.1 Vägledning

Skattebetalarnas förutsättning för att göra rätt påverkas både av komplexiteten i regelverket och av det stöd skattebetalarna får för att hantera den. Genom att tillhandahålla information, vägledning och enkla system för uppgiftslämnande kan Skatteverket underlätta för skattebetalarna.

Skatteverket har inlett en översyn och ett förbättringsarbete kring den information som tillhandahålls till skattebetalarna på webbplatsen och i andra forum, som t.ex. direkt i appar hos tillhandahållarna. Webbplatsen har utökats med en specifik undersida där många av situationerna inom delningsekonomin konkretiserats genom praktiska exempel. Informationen har även kompletterats med flertalet rättsliga ställningstaganden som ger vägledning och förtydliganden gällande bedömningar. Detta är ett arbete som pågår kontinuerligt.

- Skatteverket anser att vägledning och information behövs i olika forum för att minska felutrymmet och möjliggöra att det är lätt att göra rätt inom delningsekonomin.

6.4.2 Utökade krav på rapportering från aktörer inom delningsekonomin

Med nuvarande regler förutsätter person till person-transaktionerna en hög nivå av egenrapportering till Skatteverket. Bristen på kontrollinformation påverkar skattedifferensen, effektiviteten i beskattningen samt ökar risken för skattefel.

Med en tillräckligt hög informationsnivå skulle uppgifterna, eller åtminstone delar av de uppgifter som krävs, kunna förtryckas i den enskildes inkomstdeklaration. Det ska vara lätt att göra rätt. För att motverka en situation där delningsekonomin mer eller mindre uteslutande baseras på egenrapportering bör man se över vilka skyldigheter och krav som kan eller bör ställas på aktörer inom delningsekonomin – oavsett om de är svenska eller utländska.

- *Skatteverket anser att det bör utredas och analyseras hur system för en ökad rapportering från exempelvis tillhandahållare, betalningsförmedlare eller utförare skulle kunna utformas och införas.*

Exempel på lösningar för att utöka rapporteringen från tillhandahållarna kan bygga både på tvingande lagstiftning och olika typer av rapportering på frivillig basis men med incitament att följa reglerna s.k. nudges.

Flera andra länder i Europa har eller är på väg att införa tvingande lagstiftning kring registrering av aktörer inom delningsekonomin och kopplat det till rapporteringskyldighet på tillhandahållarnivå.

Rapportering på frivillig basis har vi i Sverige redan i form av rot- och rutsystemet, där incitamentet för rapportering grundar sig i en skattereduktion. Den administrativa bördan ligger på företagen och uppgiften förtrycks i inkomstdeklarationen för personer. Det kan övervägas om en liknande modell skulle kunna appliceras på delningsekonomin i någon del.

Ett annat exempel på frivillig rapportering kommer från Danmark och avser uthyrning av fritidsfastigheter. Incitamentet för rapporteringen är att personer erhåller ett större schablonbelopp vid uthyrning av fritidshus via en tillhandahållare. Förutsättningen är att tillhandahållaren lämnar elektroniska kontrolluppgifter till danska SKAT. Reglerna är tillämpliga även på förmedlare från andra länder än Danmark.

7 Referenser

Offentligt tryck och rapporter

Europeiska Kommissionen, *Europeisk agenda för delningsekonomin*, COM (2016) 356

Europeiska kommissionen, Staff Working document, bilaga till Europeisk agenda för delningsekonomin, COM (2016) 356

SOU 2015:65 Digitaliseringskommissionens fjärde betänkande, *Om Sverige i framtiden – en antologi om digitaliseringens möjligheter*

SOU 1997:17, *Skatter, tjänster och sysselsättning*, Bilaga 1: Reformerad beskattning av hushållstjänster-Effektivitet och sysselsättning, Henry Ohlsson

Kommerskollegium 205:7, *Online trade, off-line rules - Review of Barriers to E-commerce in the EU*

PwC April 2016, *Assessing the size and presence of the collaborative economy in Europe*,

Skatteverket, *Kartläggning och analys av delningsekonomin påverkan på skattesystemet*, rapport mars 2016 dnr: 131-129651/113 Skatteverkets rapport om delningsekonomi mars 2016

Artiklar och litteratur

Balaram Bhramie, *Fair Share, Reclaiming power in the Sharing Economy*, RSA 2016

Bauman, Lindblom, Olsson, *Blockchain- Decentralized Trust*, Entreprenörskapsforum 2016

Botsman Rachel, *Defining the Sharing Economy: What is Collaborative Consumption – And what isn't?*, <https://www.fastcoexist.com/3046119/defining-the-sharing-economy-what-is-collaborative-consumption-and-what-isnt> 2015

Botsman Rachel och Rogers Roo, *Whats 's mine is yours, The Rise of Collaborative Consumption*, 2010

Felländer, Fölster och Ingram ” *Digitaliseringens möjligheter och utmaningar. (SOU 2015:65)* Digitaliseringskommissionens fjärde betänkande, *Om Sverige i framtiden – en antologi om digitaliseringens möjligheter*

Lodin Sven-Olof, *Goda kvalitetskrav på svensk skattelagstiftning*, Skattenytt 2007 s. 477 ff

ModigminoZ blogg om *Kollaborativ ekonomi- Att prototypa regleringar för vårt gemensamma bästa*, <http://www.modigminoZ.se/kollekonreglering>, 2016

Sundararajan Arun, *The Sharing economy, the End of Employment and the Rise of Crowd-based Capitalism*, MIT Press 2016

Mätningar

TNS Sifo – Nordea, Digitalisering banar väg för delningsekonomin 2015-10-08

IPSOS – ING International, The Sharing Economy 2015